

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^e JAARGANG

WOENSDAG 28 NOVEMBER 1934

No. 987

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Aangeteckende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch
Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
EEN TWEEDE STATENDAM? door C. Vermey	1054
Japansche concurrentie en Westersche goedkoopte-vrees door Mr. J. G. Koopmans	1056
Betaalt de auto eigen wegstkosten? door Dr. J. van Staay	1059
Koersrisico in de clearing door Prof. Dr. G. W. J. Bruins	1060
Afschaffing van aandeelen met bevoorrecht stemrecht in België door Dr. H. M. H. A. van der Valk	1060
De droogte in de Vereenigde Staten en de gevolgen voor de veeteelt	1062
De Rijksmiddelen over October 1934	1064
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het middenstandscrediet in België door A. Kellenaers	1065
AANTEKENINGEN:	
Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek	1065
Suikerstatistiek van Europa	1066
Wettelijke regeling van het bankwezen in Engeland en Amerika	1067
Braziliaansche koffie-voorraden	1068
INGEZONDEN STUKKEN:	
Functie van den accountant bij kartelvorming door Prof. Mr. J. van Loon	1068
MAANDCIJFERS:	
Overzicht van de Rijksmiddelen	1068
STATISTIEKEN	1069—1072
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

27 NOVEMBER 1934.

De geldmarkt blijft onveranderd ruim. De onttrek-
kingen van goud voor verschepping naar New-York
schijnen op de geldmarkt niet den minsten invloed
te oefenen. Daarentegen komt in den aanvang
van December weder een flink bedrag — het ver-
schil tusschen het aflopend schatkistpapier en de
voor de Indische leening benoodigde gelden — de
vegeldruimte nog verder vergrooten. Het behoeft dan
ook geen verwondering te baren, dat de geldprijzen
steeds verder terugloopen. Jaarspapier werd o.a. op
 $\frac{7}{8}$ pCt. afgedaan. In drie-maandsbankaccepten gaat
bijna niets om, $\frac{1}{2}$ à $\frac{7}{16}$ pCt. Prolongatie onveran-
derd 1 pCt.

* *

Op de wisselmarkt was het deze week rustig. De
Dollars bleven zich tegen het goudpunt aan bewe-
gen. Het Dollaraanbod tegen het naar Amerika ver-
scheepte goud werd grif opgenomen, zonder den koers
veel te beïnvloeden. Ponden veranderden maar wei-
nig; zij bleven eerder gezocht, slot 7.38. De £/\$ koers
werd op ca. 4.99 gehouden. De Fransche Franc ver-
toonde in het midden der week een kleine inzinking,
doch sloot weder op 9.75. Voor Belga's bestond eenige
vraag: 34.52. Zwitsersche Francs bleven aanbebo-
den, slot 47.94. Markten bleven onveranderd. Voor
Effectenspermarkten en Creditspermarkten waren er
grootte koopers in de markt; de koersen liepen dan
ook op. Ook Registermarkten konden zich beduidend
verbeteren. Canadeesche Dollars bleven vast. Argen-
tijnsche Pesos liepen tot ca. 37 terug, slot iets beter.
Ook Braziliaansche Milreis waren lager, 10%.

Termijnen veranderden maar weinig. Een- en drie-
maands Ponden doen $\frac{1}{8}$ resp. $\frac{13}{16}$ p. agio, terwijl
Dollars op deze termijnen zich rond den contanten
koers bewegen. De marge voor termijn Belga's is be-
duidend ingekrompen: ca. 20 en ca. 50 p. onder kassa.

Op de goudmarkt ging niet veel om; er blijft een
geregelde vraag naar gouden munten, wel hoofdzake-
lijk uit België bestaan, hoewel minder dan de voor-
afgaande weken. Sovereigns waren hier op 12.20 te
krijgen; Eagles noteeren 2.49 $\frac{1}{2}$, gouden Tientjes
10.20. Baren, levering Amsterdam, doen f 1653, le-
vering Londen f 1653.50.

EEN TWEEDE STATENDAM?

Het voortreffelijk artikel van den heer Paul Nijgh, gepubliceerd in het avondblad der „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 5 November jl., heeft tal van pennen in beweging gebracht. Reeds spoedig is, en men kan dit slechts betreuren, een storend element in de discussies geslopen. Bepaalde de heer Paul Nijgh zich in zijn heldere uiteenzetting terecht tot de Holland-Amerika Lijn, volgende schrijvers hebben den Koninklijken Hollandschen Lloyd in hun beschouwingen betrokken. Zóó is de tegenstelling: Holland-Amerika Lijn—Koninklijke Hollandsche Lloyd willekeurig in het leven geroepen. De voor Rotterdam eveneens zoo belangrijke dienst op Zuid-Amerika, die door de Rotterdam—Zuid-Amerika Lijn wordt onderhouden, vervult in dit „tableau de la troupe” de weinig begeerenswaardige en volkomen onverdiende rol van „driehoeksfiguur”, geliefkoosde verschijning in de moderne roman-literatuur.

Het ligt voor de hand dat door dit alles de discussies geleidelijk zijn verwaterd. Het scheppen van een tegenstelling die in werkelijkheid in het geheel niet bestaat, beide ondernemingen toch hebben wat het karakter van haar bedrijf aangaat niets gemeen, is trouwens reeds hierom onjuist daar immers geenszins vaststaat dat de Regering met twee maten zou willen meten. Integendeel, bij monde van den Minister van Economische Zaken heeft zij uitdrukkelijk verklaard dat geen „discriminatie” wordt beoogd.

Feitelijk zou er na alles wat reeds ter zake is gepubliceerd geen directe aanleiding bestaan in dit weekblad nog eens min of meer uitvoerig op de kwestie terug te komen, ware het niet, dat de Minister van Economische Zaken in de op 23 November jl. gehouden zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bij de voortgezette behandeling der begroting van Economische Zaken een groot gedeelte zijner rede heeft gewijd aan wat Zijne Excellentie noemde „de groote Scheepvaart”. Wij beschikken bij het schrijven van dit artikel nog niet over het gedrukt verslag, maar hebben nauwkeurig de verslagen der groote bladen vergeleken en wij meenen, waar deze ten aanzien van de voornaamste punten in 's Ministers rede eensluidend zijn, dan ook deze verslagen zonder bezwaar als uitgangspunt onzer beschouwingen te kunnen en mogen gebruiken.

De Minister nu ziet, want hierop komt zijn betoog feitelijk neer, geen perspectief in de transatlantische passagiersvaart. Weliswaar sprak Zijne Excellentie in dit verband van de „Nederlandsche passagiersvaart”, maar de consequentie van zijn betoog is, dat de vooruitzichten voor de passagiersvaart op den Atlantischen Oceaan als geheel genomen ongunstig zijn. Engeland, aldus de Minister, heeft zijn „Queen Mary” en bouwt een tweede schip van dit type, Frankrijk heeft de „Normandie”, Amerika en Italië gaan „Superliners” bouwen. Terloops zouden wij de vraag willen stellen, uit welke bron de Minister zijn inlichtingen omtrent de bedoelingen der beide laatste landen heeft geput. Het is juist, dat de heer J. V. O'Connor, oud-voorzitter van den United States Shipping Board, bij President Roosevelt de wenselijkheid heeft bepleit om door het Congres een bedrag van \$100 miljoen voor den bouw van drie „superliners” te doen voteeren, maar een dergelijk voorstel heeft het Congres tot dusver niet bereikt en het is allermint zeker, dat President Roosevelt hiertoe binnen afzienbaren tijd zijn medewerking zal verleen. Nog niet zoo lang geleden verklaarde b.v. de heer Franklin, de president van de International Mercantile Marine Company, die toch wel op eenige ervaring wat de transatlantische passagiersvaart betreft kan bogen, dat naar zijn stellige overtuiging schepen van het type „Queen Mary” niet met winst kunnen worden geëxploiteerd, doch dat schepen als de „President Washington” en „Manhattan” nog steeds „business propositions” zijn. 's Ministers verklaring wat Amerika aangaat is dus ietwat praematuur. En Ita-

lië? De snelheid der m.s. „Saturnia” en „Vulcania” zal worden opgevoerd en indien de in de practijk bereikte resultaten bevredigend zijn, zullen vermoedelijk ook enkele andere passagiersschepen een „verjongingskuur” ondergaan. Dit is noch nieuw, noch iets bijzonders. Onze Indische lijnen en de Vereenigde Nederlandsche Scheepvaart Maatschappij — „Boschfontein” — hebben op dit gebied in ons land reeds baanbrekend werk gedaan. Beweerd wordt dat de Italiaansche Scheepvaart Raad onder voorzitterschap van Il Capo del Governo zelf, kortelings zou hebben besloten om ten minste één, wellicht zelfs twee „oceanreuzen” op stapel te zetten. Het is mogelijk, maar Italië gaat op dit oogenblik gebukt onder groote financieele en economische zorgen en het is heel wel mogelijk, dat ook hier de wensch de vader van de gedachte is. In ieder geval is nog geenerlei opdracht gegeven en zoolang dit niet is geschied, lijkt het tempo waarin de Minister „superliners” bouwt, ietwat geforceerd. In dit verband zij eraan herinnerd, dat de Italiaansche Regeering reeds in Juli officieel mededeeling deed van haar voornemen om twee 35.000 tons slagschepen te doen bouwen. Tot dusver is aan dit voornemen geen gevolg gegeven, ofschoon de vlootbouw uit een oogpunt van internationale politiek en prestige ongetwijfeld nog grooter rol speelt dan de uitbreiding van Italië's koopvaardijvloot, hoe na overigens ook deze Mussolini aan het hart ligt.

De Minister stelde verder: de zakenman zoowel als de toerist prefereeren snellere schepen. Dit is blijkbaar de persoonlijke opvatting van onzen voortvarenden Minister, maar wordt deze meening door de overgrote meerderheid van de transatlantische passagiers werkelijk gedeeld? Wij zouden hierop niet zonder meer in bevestigenden zin durven antwoorden. Het is wellicht een speling van het lot, maar juist in dezen tijd waarin geen enkel snelheidsrecord meer veilig is, waarin de zakenman wordt voortgejakkerd, zóó dat een korte rustpoos een ware verademing is, ontmoeten en spreken wij tal van menschen die als reactie op het koortsachtig levenstempo een zeereis naar Amerika die nu eens *niet* 4 dagen, 15 uur en 27 minuten — het allerlaatste record van de „Bremen” — maar enkele etmalen langer duurt, als een welkome en noodzakelijke afleiding beschouwen.

Het lijkt niet ondienstig er nog eens met nadruk op te wijzen, dat het bouwen van sneller en grooter schepen voor het transatlantisch passagiersvervoer géén verschijnsel van den laatsten tijd is. Samuel Cunard, om ons tot de Cunard White Star Line, die eerlang de „Queen Mary” in de vaart zal brengen, te bepalen, begon zijn passagiers- en maildienst nog geen honderd jaren geleden met kleine houten raderboten van 1150 tons. Zóó begon de Cunard Line, die echter rusteloos voortging snelheid en grootte der schepen op te voeren. Men denke aan de „Lusitania” en „Mauretania”, welk laatste schip nog steeds mede tot de snelste behoort! De White Star liet zich evenmin als de Norddeutscher Lloyd onbetuigd en de strijd om den blauwen wimpel was vóór den oorlog minstens even fel als tegenwoordig. Schepen als de „Lusitania” met voor dien tijd overdadige luxe — drijvende paleizen in den waren zin des woords — waren veel sneller, grooter en luxueuzer dan de passagiersschepen der Holland-Amerika Lijn en toch... En toch waren deze laatste populair en bepaald gezocht door die categorie reizigers die toen reeds hun schouders ophaalden over de toenmalige oceanreuzen, die in recordtijd den overtocht volbrachten. Deze categorie is der Holland-Amerika Lijn steeds trouw gebleven en zal haar trouw blijven zoolang zij haar reputatie van comfort, redelijke snelheid en... „homeliness” handhaaft. Zij *kan* dit doen door den bouw van een tweede schip van het „Statendam”-type.

Nog eens: óf de Minister heeft, toen hij over dit aspect der kwestie sprak, slechts zijn eigen meening weergegeven, óf wel hij heeft zich laten inlichten door... Ja, door wie wordt de Minister die — en

wie zal hem hiervan een verwijt willen maken — de scheepvaarttechniek niet beheerscht, eigenlijk „deskundig” ingelicht? Wie zijn toch de raadslieden der Regering die zóó aperte verklaringen bij monde van één harer leden uitspreekt voor een auditorium dat — wij denken aan de Tweede Kamer — met uitzondering van den heer Brautigam, die een voortreffelijke rede hield, al even ondeskundig is als de Regering zelve?

Men hoede zich toch voor overdrijving. De „Uiveritis” is een gevaarlijke bacil. Men versta ons wel. Wij onderschrijven volkomen de meening van den heer Plesman, dat de luchtvaart grootsche perspectieven biedt en wij waardeeren het pleidooi van den heer Dunlop in één der laatste nummers van dit weekblad ten behoeve der nationale vliegtuigbouw-industrie, maar men stelle het toch niet zóó voor, zooals reeds geschiedde, alsof de verbinding Europa—Noord-Amerika door de lucht in een „handumdrehen” tot stand kan worden gebracht. Wij leven snel, te snel zelfs, maar zoodanig tempo behoort vooralsnog tot het rijk der fantasie.

Ware de Holland-Amerika Lijn gekomen met een verzoek om steun voor den bouw van een mailschip als de „Queen Mary”, dan zou de Regering hierop volkomen terecht met een weigering hebben moeten reageeren. Dit ware inderdaad meedoen aan een „dolzinnigen strijd”, maar de uitdrukking „gok van 14 millioenen met Regeeringsgeld” is even misplaatst als onjuist ten aanzien van het huidig voorstel.

De Minister heeft voorts enkele passages gewijd aan de vermoedelijke bedrijfsuitkomsten van het „Statendam”-type. ’s Ministers uitlatingen toonen een fundamenteel verschil met de mededeelingen van den heer Nijgh. Wij citeeren uit diens beschouwing:

„Inmiddels werd met krachtige hand bezuinigd daar waar maar eenigszins bezuinigd kon worden en meermalen werden ten opzichte van personeel besluiten genomen, waartoe men slechts door bittere noodzaak gedwongen werd. Nadat één en ander was geschied, kon worden berekend, dat het vermoedelijk verlies over 1934 zeer belangrijk veel minder zou bedragen dan over 1933 en dan in hoofdzaak nog zou zijn toe te schrijven aan den gevalueerden Dollar. Onder deze omstandigheden werd toen gedacht aan een schorsing van de passagiersvaart, volledige sluiting van alle kantoren en voortzetting van de bestaande vrachtlijnen voor zoover deze tot versterking van de kaspositie zouden bijdragen. Men meende aan die zijde dat met het oog op de toekomst thans „uitsluitend de veiligstelling van de grondslagen der onderneming en de daarvoor gebrachte offers” als doelstelling behoorde te worden genomen. Hiertegenover werd in Maart jl. door de directie aangetoond, aan de hand van zorgvuldige berekeningen, dat, indien de maatschappij zou beschikken over twee schepen van het type „Statendam”, gepaard gaande met de opruiming van verschillende oudere en ongeschikte schepen, de verlichting in de algemeene onkosten en de te verwachten toeneming in het aantal te vervoeren passagiers, het zelfs onder de huidige buitengewoon ongunstige omstandigheden, met inbegrip van den gevalueerden Dollar, mogelijk zou zijn een met een overschot sluitende rekening te verkrijgen. Uit den aard der zaak kon niet worden gegarandeerd dat dit overschot voldoende zou zijn om rente en afschrijving te betalen en onder die omstandigheden was het na de reeds geofferde vijf millioenen gulden uitgesloten om nog meer particulier kapitaal voor de onderneming te interesseeren. Gezien echter de groote nationale betekenis van de handhaving van den passagiersdienst tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van Amerika, de belangrijkste verbinding in dit opzicht na die met de Nederlandsche koloniën, meende men niet zonder meer tot schorsing van den passagiersdienst te mogen besluiten zonder

„daarin de regeering te hebben geraadpleegd. Het „geen dan ook geschiedde.

„Waar de Minister-President zeer sympathiek bleek te staan tegenover het denkbeeld om ten behoeve van den bouw van een tweede schip type „Statendam” regeeringssteun te verleen, werd in verband met één en ander besloten de definitieve beslissing aan te houden tot Juni of Juli 1934, zijnde dit de uiterste termijn waarop het nieuwe schip zou moeten worden besteld om nog voor het seizoen 1936 gereed te zijn. Inmiddels zou men voortgaan te trachten de verliezen tot een minimum te beperken en deze als verder offer te aanvaarden, waar men uitzicht verkregen had op deze wijze het gestelde doel uiteindelijk te bereiken.”

en verder:

„... Deze uiteenzetting was noodig om duidelijk te maken waarom, ondanks den aanbouw van reusachtige en kostbare schepen in Engeland en thans ook in Frankrijk, de directie terecht van de indienststelling van een tweede „Statendam” toeneeming van het verkeer mag verwachten, naast andere factoren, die een reactie op de laatste, algemeene inzinking in het verkeer kunnen teweegbrengen. De aanbouw in het buitenland van de zoeven genoemde groote schepen is bovendien ook daarom voor de H.A.L. geen nadeel, omdat de exploitatie dezer vaartuigen een zoodanig reusachtig verlies moet laten, dat de betrokken reederijen erop uit zullen zijn de passageprijzen zoo hoog mogelijk te houden; welke factor de H.A.L. slechts ten goede kan komen. Een en ander is schriftelijk en mondeling in conferenties met de betrokken ministers uitvoerig uiteengezet en naar wij vermeenen te weten, in gunstigen zin beoordeeld in de door de regeering daaromtrent ingewonnen adviezen. Desondanks verliep de eene maand na de andere, de wisseling aan het Departement van Economische Zaken gaf verdere vertraging. Opnieuw werd met klem op een beslissing aangedrongen; wederom werd de regeering opmerkzaam gemaakt op het feit, dat verdere vertraging in de beslissing tengevolge zou hebben, dat het verlangde schip onmogelijk meer voor het seizoen 1936 gereed zou kunnen zijn. Verdere drie maanden verliepen, tot eindelijk op 2 October jl. de Minister van Economische Zaken een schrijven aan de directie der Holland-Amerika Lijn deed uitgaan, waarin werd geconstateerd:

„dat het kleine exploitatiesaldo door de „Statendam” opgevaaren, geenszins voldoende is om rente en afschrijving te betalen, dat de toestand op het Noord-Atlantische scheepvaarttraject van dien aard is, dat hieruit geenszins de conclusie mag worden getrokken als zoude in de komende jaren het passagiersverkeer op het onderhavige traject goede perspectieven openen, dat, integendeel, het zich laat aanzien, dat door voortgezette nieuwbouw het reeds oververzadigde aanbod van passagiersruimte nog aanmerkelijk grooter zal worden, dat het reeds thans verstoorde evenwicht tusschen vraag en aanbod nog weder nadeeliger zal worden beïnvloed, vooral ook omdat een vermeerdering van beteekenis van het aantal passagiers, niet waarschijnlijk is, zoodat de vooruitzichten van het passagiersverkeer op bedoelde route zeer onzeker zijn.”

„Op grond van één en ander concludeert de Regeering:

„dat het met het oog op deze onzekere verwachtingen in de huidige benarde tijdsomstandigheden zeker niet verantwoord zoude zijn, de rijksbegroo-ting te belasten met een uitgave, welke zeer groot te eischen aan de schatkist stelt.”

„Het schijnt overbodig hier te onthullen dat van den inhoud van dit schrijven met gevoelens van groote teleurstelling werd kennis genomen. Immers,

„de motiveeringen van den Minister negeeren in den „meest absoluten vorm de bij herhaling mondeling en „schriftelijk aangevoerde argumenten en verstrekte „toelichting, in het licht waarvan directie en com- „missarissen der Lijn gemeend hadden deze zaak van „nationale beteekenis bij de regeering aanhangig te „moeten maken.

„De vertraagde beslissing der regeering moge te „betreuren zijn, zij is zonder twijfel door een onge- „lukkigen samenloop van omstandigheden mede ver- „oorzaakt, maar met dat al verandert zulks niets aan „het feit, dat het uitstel der beslissing ten opzichte „van het al of niet handhaven van den passagiers- „dienst, meerdere tonnen gouds noodeloos heeft doen „verloren gaan, tenzij alsnog tot den bouw van een „tweede „Statendam” zou kunnen worden besloten.”

Nog eens, wie hebben den Minister voorgelicht en uit welke bron heeft hij zijn gegevens geput? Een duidelijk antwoord op deze vraag lijkt allerminst overbodig. Waarop grondt, zoo zouden wij voorts willen vragen, de Minister zijn stelling, dat men „voorts gauw een derde schip zou noodig hebben”. Twee schepen van het „Statendam”-type zijn voldoende om een tiendaagschen dienst te onderhouden, constateert de heer Nijgh met nadruk!

Hoe komt het, zoo vragen wij alweder, dat de Minister-President aanvankelijk „zeer sympathiek bleek te staan tegenover het denkbeeld om ten behoeve van den bouw van een tweede schip type „Statendam” regeeringssteun te verleenen, dat vervolgens — wij citeeren den heer Nijgh — de voorstellen en plannen der Holland-Amerika Lijn blijkbaar in gunstigen zin zijn beoordeeld in de door de Regeering daaromtrent ingewonnen adviezen en dat thans plots de Regeering, uit wier naam de Minister van Economische Zaken immers sprak, geen goed woord meer over het geheele plan weet te zeggen. Waar blijft de vaste lijn? Moet in dit licht bezien de ministerieele rede niet den indruk van oppervlakkigheid maken? Geen woord over alles, wat aan de zaak vooraf is gegaan; óók geen woord ter verklaring van de geheel gewijzigde houding der Regeering. Deze laatste spreekt vaak over afbrekende critiek. Terecht, maar is dit wellicht een proeve van opbouwende critiek, zooals de Regeering zich deze als ideaal voorstelt?

Ook de opwekking door den Minister tot „particuliere kringen” gericht en vooral de vorm waarin zij werd gegoten, kunnen wij niet waardeeren. „Particuliere kringen” hebben op zeer tastbare wijze van hun vertrouwen in de toekomst der Holland-Amerika Lijn blijk gegeven. Wat de Minister thans voorstelt is niet anders dan wat men in Engeland noemt „passing the buck”. Van den heer Zaalberg, den directeur der Benas, die „vaak met bloedend hart” zijn besluiten moet nemen, is naar wij meenen het gevleugeld woord afkomstig: „Hadden onze schepen maar wortels”. Inderdaad, dan kwamen zij automatisch onder „landbouwsteun”, waar een tien miljoen meer of minder geen rol spelen!

De Minister hecht blijkbaar geen vitale beteekenis aan een passagiersverbinding onder nationale vlag tusschen Nederland en Amerika. De organisatie, in meer dan een halve eeuw moeizaam zonder één cent regeeringssteun opgebouwd, geeft hij desnoods zonder al te groote gewetenswroeging prijs. Hij beseft niet welk een uitzonderlijke beteekenis de Holland-Amerika Lijn heeft voor Rotterdam in al zijn geleidingen van overheid tot neringdoende en voor Nederland in zijn geheel. Hij geeft zich geen rekenschap van de consequenties, nu, maar ook, ja vooral in de toekomst, die een prijsgeven van den passagiersdienst door de Holland-Amerika Lijn onvermijdelijk medebrengt.

Wij weigeren dan ook aan te nemen dat over deze kwestie het laatste woord zou zijn gesproken. De Regeering beseffe hare groote verantwoordelijkheid en neme thans reeds — er is periculum in mora — „de zaak opnieuw in overweging”. C. VERMEY.

JAPANSCH-CONCURRENTIE EN WESTERSCH- GOEDKOOPE-VREES.

Bij het lezen van de nabetrachtingen, door Prof. Dr. G. M. Verrijn Stuart aan de discussies in de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek op 3 dezer gewijd en vooral ook bij het herlezen van het betoog van Prof. Dr. J. Wisselink, blijkt duidelijk, hoezeer de debatten ter vergadering zich vrijwel uitsluitend hebben bewogen rondom het vraagstuk der Japansche concurrentie, zooals dit zich ten aanzien van *Nederlandsch-Indië* voordoet.

Hoe interessant deze discussies ook geweest zijn, wil het mij toch voorkomen, dat door dit overwegend *Nederlandsch-Indische* accent de principieele zijde van de door het Bestuur der Vereeniging gestelde vraag — die immers zoowel den invloed van de Japansche concurrentie op Nederland als die op *Nederlandsch-Indië* omvatte — niet geheel tot zijn recht is gekomen. Deze principieele zijde zie ik vooral hierin, dat, in het algemeen gesproken, geen enkel concreet probleem van handelspolitiek in die mate als het vraagstuk van de concurrentie uit de landen met een lagen loon- en levensstandaard zoowel den vrijhandelaar als den protectionist dwingt tot een nadere bezinning over de grondslagen van zijn geheele economisch denken, en dat dit vraagstuk daarom bij uitstek mag worden beschouwd als een „toetssteen voor ons economisch geweten”.

Teneinde mij zooveel mogelijk tot deze principieele zijde van het probleem der Japansche concurrentie te beperken, zal ik in het verdere gedeelte van dit artikel het vraagstuk, zooals dit zich voor *Nederlandsch-Indië* voordoet, vrijwel geheel terzijde laten, omdat m.i. uit de gevoerde discussies wel duidelijk gebleken is, dat deze zijde van het probleem ten slotte veel meer een politiek dan een zuiver economisch karakter draagt. De uitdrukking „politiek” gebruik ik hier in ruimen zin, nl. als het tegen elkaar afwegen van de, in wezen *tegenstrijdige*, belangen van verschillende bevolkingsgroepen. Welke de belangen van elk dezer groepen, van zuiver economisch standpunt beschouwd, zijn, is echter ten aanzien van een gebied als *Nederlandsch-Indië* nauwelijks problematisch, en hierover blijken de tegenstanders het dan ook vrijwel eens. Tegenover de moederlandse industrie, voor welke de verdringing van de koloniale afzetmarkten tengevolge van de goedkope Japansche concurrentie een ondubbelzinnig nadeel is, staat de inheemsche bevolking, voor wie — althans zolang zij zelf nog niet of nauwelijks geïndustrialiseerd is — ditzelfde aanbod van goedkope producten een even ondubbelzinnig (en dan ook als zoodanig nauwelijks betwist) voordeel beteekent.

Geheel anders doet het probleem zich daarentegen voor bij de Oostersche concurrentie op de eigen, Westersche markten, waar producenten en consumentenbelangen grootendeels in dezelfde bevolkingsgroepen tezamen vloeien. Eerst bij de vraag, of het belang van zulk een in wezen homogene groep beter gediend is bij wering of bij toelating van het goedkope buitenlandse product, treedt m.i. de principieele economische zijde van het vraagstuk op den voorgrond.

Slechts weinigen wagen het heden ten dage nog, deze vraag te beantwoorden in den zin van den heer *Th. Ligthart*, voor wien het nauwelijks problematisch is, dat voor iedere volksgemeenschap het goedkoop verkrijgen van buitenlandse producten een onverdeelde voordeel beteekent, daar immers de import het primaire doel van allen internationalen handel is en export alleen een middel om den import te kunnen financieren. Men behoeft er zich weinig illusies over te maken, dat degenen, die dit standpunt ook voor de hedendaagsche maatschappij nog durven handhaven, door een overgroote meerderheid van „neo-mercantilisten” nauwelijks meer au sérieux worden genomen.

Wanneer ik desondanks te dezer plaatse nog eens

voor dit standpunt een lans wil breken, dan doe ik dit zeker niet in de verwachting, daarmede ook maar één overtuigd protectionist of handelsactivist te zullen bekeeren. Maar wel acht ik het de moeite waard om ernstig de vraag onder het oog te zien, hoe het mogelijk is, dat ook de meerderheid van hen, die zich tegenwoordig nog vrijhandelaar noemen, bij herhaling blijf geven aan dit „primaat van den invoer” toch eigenlijk niet zoo heel stellig meer te gelooven — zoozeer zelfs, dat ernstig de vraag rijst, of zij hierin wel ooit zoo heel sterk geloofd hebben!

Het is wellicht zelfs geoorloofd ons af te vragen, of hierin niet een van de voornaamste oorzaken moet worden gezocht van het feit, dat wij in de laatste jaren, zoowel ten onzent als in het buitenland, een zoo ontstellend „sauve-qui-peut” van de vroegere aanhangers van den vrijen handel hebben beleefd, en dat de overtuiging zoo snel en zoo algemeen ingang heeft kunnen vinden, dat in een overwegend protectionistische wereld een enkel land — en dan in het bijzonder een klein land — zich niet de „weelde” zou kunnen veroorloven om eenzijdig den vrijhandel te blijven handhaven. Het befaamde argument, dat wij toch niet kunnen toelaten, dat wij de „vuilnisbak” van Europa of van de wereld zouden worden — een argument, dat men door ex-vrijhandelaren met evenveel overtuiging kan hooren gebruiken als door geboren en getogen protectionisten — spreekt in dit opzicht boekdeelen! En het ergste is wel, dat de anomalie, die er in ligt om goede en bruikbare economische goederen als „vuilnis” te bestempelen (nog wel in een maatschappij, waarin door zoovelen aan het allernoodigste gebrek wordt geleden) vrijwel niemand meer schijnt op te vallen.

Het is m.i. niet te gewaagd om de geesteshouding, die uit deze en dergelijke argumenten spreekt, voor een belangrijk deel hieraan toe te schrijven, dat ook reeds tijdens den achter ons liggenden bloeitijd van de vrijhandelsgedachte zeer velen van de aanhangers daarvan strikt genomen niet „zuiver in de leer” waren. Een ander symptoom hiervan kan men trouwens ook zien in de overmatige beteekenis, die eertijds juist van deze zijde werd gehecht aan het bekende „in- en uitvoer-argument”. Te weinig heeft men zich m.i. vroeger van vrijhandelszijde gerealiseerd, dat men met het gebruik van dit argument reeds op bedenkelijke wijze in de mercantilistische kaart van de tegenpartij speelde, omdat hierin implicite immers reeds min of meer de erkenning ligt opgesloten, dat toch eigenlijk de export doel en de import niet veel meer dan een noodzakelijk kwaad is.

Uit dit alles valt af te leiden, dat de ware vrijhandelaars eigenlijk al jaren lang schaarsch zijn geweest; alleen heeft men dat vroeger, door het groote aantal minder principieele meeloozers, nooit zoozeer bemerkt. Eerst nu het getij gekeerd is, blijkt met den dag duidelijker, dat de eenige groep, die ook thans nog consequent aan het beginsel van de open deur durft vasthouden en kan vasthouden, gevormd wordt door hen, die overtuigd blijven van de juistheid van het „naïeve sprookje” — om met de tegenpartij te spreken! — dat goedkoope import als zoodanig en op zichzelf een voordeel voor de importeerende gemeenschap is¹⁾, en die dus om deze reden zelfs het befaamde schrikbeeld van den „eenzijdigen vrijen invoer” niet behoeven te vreezen.

De kracht van deze groep ligt m.i. hierin, dat er in hun standpunt geen spoor is van Don-Quichotterie of van een zelfopoffering voor het een of andere theoretisch ideaal. Vrijhandel en opendeur-politiek, bepleit op den hier bedoelden grondslag, zijn integendeel volkomen nuchter en zakelijk; zij hebben als zoodanig ook met „internationalisme”

¹⁾ Voor zoover men hiertegenover een beroep zou willen doen op het zoogenaamde „afbraak”-argument, veroorloof ik mij te verwijzen naar de weerlegging van dit argument door Prof. G. M. Verrijn Stuart op pag. 991, 2e kolom, waarbij ik mij ten volle kan aansluiten.

niets te maken; zij laten zich, desverlangd, verdedigen op de basis van een zuiver nationaal egoïsme, zooals zelfs de meest door de wol geverfde protectionist zich dit niet beter zou kunnen wenschen.

Hiermede hangt onmiddellijk samen, dat men bij dit standpunt het zoogenaamde „klassieke” argument voor den vrijhandel — t.w. het wederzijdsche voordeel van een betere internationale arbeidsverdeling — strikt genomen niet eens noodig heeft. Ook dit beteekent tactisch een versterking, omdat bedoeld argument, hoe juist ook op zichzelf, het nadeel heeft, dat het alleen kan worden aangewend tot het aanprijzen van internationale, wederzijdsche vermindering van invoerbelemmeringen, en dus onder de tegenwoordige omstandigheden van even academischen aard is als bijvoorbeeld de op zichzelf onweerlegbare argumenten ten gunste van internationale ontwapening. De „beleefde buiging”, die ook overtuigde protectionisten nog wel voor den internationalen vrijhandel willen maken, belet hen dan ook niet, om onmiddellijk daarop a.h.w. tot de orde van den dag over te gaan. Geheel anders echter het argument, volgens hetwelk de invoer als zoodanig voor het importeerende land een voordeel is, en wel een des te grooter voordeel, naar mate deze goedkoope plaats vindt; waarbij het — dit terloops opgemerkt — in beginsel onverschillig is of de desbetreffende goederen door het exportland al dan niet beneden „kostprijs” worden geleverd, of dit land collectivistisch of individualistisch georganiseerd is, en zelfs of het al dan niet een gedeprecieerde valuta heeft.¹⁾ Deze gedachtengang is, in zijn onmiddellijke praktische consequenties, voor den protectionist veel gevaarlijker dan het „klassieke” vrijhandelsargument, en het is wellicht juist daarom, dat men vooral tegenwoordig zoo dikwijls tracht, dezen als een nauwelijks meer au sérieux te nemen hersenschim van een handjevol naïeve en bij hun tijd ten achter gebleven zonderlingen te brandmerken.

Is deze opvatting nu echter werkelijk zoo naïef als men ons steeds opnieuw wil doen gelooven? Het merkwaardige is, dat juist in den allerlaatsten tijd verschillende landen langs een tamelijk onverwachten omweg bezig zijn, een gevoelig lesje van het tegendeel in ontvangst te nemen: namelijk door de ervaringen met de clearing. Helaas te laat, en hardhandiger dan iemand aangenaam kan zijn, wordt nu immers eindelijk ook den minst goeden verstaanders de eenvoudige waarheid ingehamerd, dat een land aan meer export op den duur niets heeft, wanneer het geen kans ziet voor dien export betaling — en wel betaling in goederen en diensten — te verkrijgen; en evenzeer, dit laatste speciaal in verband met de afwikkeling van oude schulden, dat het voor een land als geheel genomen, evenals voor een particulier, voordeliger is om goederen en diensten om niet, dan tegen betaling te verkrijgen. Is het niet een welsprekend feit, dat sedert het algemeen worden van de clearingverdragen de handelspolitiek van vele landen, in het bijzonder crediteurlanden, reeds een wending heeft genomen in de richting van exportbelemmeringen en — o schrik van alle protectionisten! — zelfs importbevordering uit bepaalde landen, ten einde een achterstand in de clearing in te halen? Van hier naar het inzicht, dat goedkoope import,

¹⁾ Wat ik daarentegen — met Prof. Verrijn Stuart in het nummer van 7 dezer — wel erken als een ter zake dienend criterium, is de vraag, of de goedkoope importen een tijdelijk of wel een, naar menselijke berekening, blijvend karakter dragen. Dit onderscheid immers berust op de, ook in mijn gedachtengang, volkomen rationeele vrees voor een eventueele stopzetting dezer importen. Alleen waag ik het, ernstig te betwijfelen, of deze vrees bij de meerderheid van onze protectionisten en semi-protectionisten werkelijk ernstig gemeend is! Immers hoevelen hunner zouden met een goed geweten durven ontkennen, dat niets ter wereld hun welkome zou zijn dan de zekerheid, dat de Japansche en andere Oostersche concurrentie inderdaad slechts een tijdelijk karakter zal dragen...?

althans bij gelijke qualiteit, boven duurdere te verkiezen is, „il n'y a qu'un pas" — ditmaal gelukkig niet „du sublime au ridicule", maar veeleer omgekeerd — en wellicht zal het nog steeds toenemen van de clearing althans dit goede gevolg hebben, dat ook deze stap sneller gedaan wordt, dan wij korten tijd geleden nog durfden hopen.

Ongetwijfeld ware het echter te veel verwacht, dat het weder doordringen van dit besef, dat ceteris paribus goedkope import voor het importeerende land altijd voordeliger is dan duurdere, nu ook op zichzelf voldoende zou zijn om een algeheel omkeer in de handelspolitieke methoden te verwachten. Maar veel, zeer veel zelfs, zou reeds gewonnen zijn, wanneer voorloopig binnen het bestaande stelsel van tarieven en contingenteringen deze gedachte althans bij de toepassing en uitvoering daarvan meer tot zijn recht zou kunnen komen.

Ook uit theoretisch oogpunt is het belangwekkend, nog enkele oogenblikken stil te staan bij de consequenties, die, ook en juist binnen een in sterke mate van overheidswege gereguleerd economisch stelsel, uit dit inzicht zouden voortvloeien, omdat hierbij zulk een fel licht valt, niet alleen op den ideologischen achtergrond van de tegenwoordig allerwege toegepaste handelspolitieke methoden, maar vooral ook op datgene, wat men zoo gaarne met het modewoord „ordering" pleegt aan te duiden. In dit verband eerst recht komt m.i. de waarde van het vraagstuk der goedkope importen als „Gewissensprobe" voor ons geheele economisch denken aan den dag.

Dit blijkt vooral, wanneer men — de contingenteringen met alles wat er aan vast zit als zoodanig als een gegeven feit aanvaardend — zich de volgende simpele vraag stelt: gegeven eenmaal een totaal-contingent voor bepaalde artikelen, dat men om de een of andere reden niet wenscht te overschrijden, wat ter wereld kan dan de reden zijn om dit eenmaal vastgestelde contingent bij voorkeur te betrekken uit de duurste plaats van uit de goedkoopste exportlanden? Dat dit, ten onzent en in het buitenland, niettemin dag aan dag geschiedt, is voldoende bekend om nog nader bewijs te behoeven.

In het streven om de betalingsbalans te verbeteren — dit streven alweer aanvaardend voor wat het waard is — kan deze zijde van de contingenteringpolitiek nooit haar grondslag vinden: immers dit motief zou veeleer in tegenovergestelde richting wijzen. Evenmin behoeft de wensch tot het verkrijgen van ruilcontingenten op zichzelf te leiden tot een zoo uitgesproken voorkeur voor dure exportlanden; en zelfs al ware dit zoo, dan berust dit alweer op een denkfout, omdat, indien men zijn importbehoeften goedkoop kan dekken, daarmee de noodzaak om te exporteeren ook dienovereenkomstig vermindert en niet andersom. Voor den zoo merkwaardigen voorkeur voor dure importen kan ik dan ook in den grond slechts één reden zien: nl. een algemeene vrees voor de goedkoopste, waarbij „goedkoopste" niet alleen moet worden verstaan in den zin van lage geldprijzen, maar vooral ook van een lagen reëelen ruilvoet ten opzichte van het buitenland.

En hier onthult zich dan in zijn vollen omvang het kluwen van misverstanden, denkfouten en wanbegrippen, waarin zoowel de buitenlandsche handelspolitiek als de binnenlandsche economische en sociale politiek van bijna alle landen in den loop van de laatste jaren meer en meer verstrikt is geraakt. De kern hiervan is, dat de wereld het besef heeft verloren voor de in den grond toch zoo eenvoudige waarheid, dat het maximum van economischen rijkdom zou zijn bereikt in een maatschappij, waarin alle goederen tot „vrije" goederen waren geworden. Veeleer zijn wij tegenwoordig geneigd, een dergelijke maatschappij te beschouwen als een toppunt van verarming, omdat daarin immers voor niemand meer iets te „verdienen" zou vallen.

Voor een groot deel vloeit deze zienswijze m.i. hieruit voort, dat wij ons te weinig rekenschap geven van de consequenties, die uit de ons in theorie toch zoo vertrouwde grondgedachte van de grenswaardeleer voortvloeien. Zeker, in theorie weten wij allen, dat „totaalwaarde" en „hoeveelheid \times grenswaarde" niet met elkander verward mogen worden; dat een groot, soms zelfs een zeer groot deel van de „total utility" den vorm kan aannemen van een „consumers' surplus"; en dat het om deze reden geen anomalie is, dat de grenswaarde van een zoo nuttig artikel als brood zooveel lager is dan die van een betrekkelijk nutteloos artikel als diamant. In theorie weten wij ook, of behoorden wij althans te weten, dat een lage grenswaarde op zichzelf volstrekt geen armoede, maar veeleer rijkdom beteekent; wij hebben dit alles braaf geleerd, en met meer of minder overtuiging destijds ook beaamd. Maar wanneer zich een situatie voordoet, waarbij deze zelfde principes van toepassing worden op een artikel, waarbij wij als inkomenstrekkers een min of meer rechtstreeksch belang hebben — speciaal op de grenswaarde van den ondernemersdienst in een of meer bedrijfstakken, of op die van den menschelijken arbeid — dan zijn wij maar al te geneigd om hoos te worden en te beweren, dat er aan „het systeem" iets moet haperen. En om precies dezelfde reden zijn wij ook zoo snel geneigd, den goedkoop import als een gevaar te beschouwen, uitsluitend omdat deze dreigt op de onderlinge inkomensverdeling tusschen de verschillende bevolkingsgroepen en -klassen een ons minder welgevalligen invloed uit te oefenen!

Hoezeer in onze maatschappij het „verdienen" inderdaad van middel tot doel is geworden, blijkt vooral wanneer men zich er rekenschap van geeft, hoe vrijwel alles, wat zich heden ten dage als „ordering" aandient, als vanzelfsprekend is gericht op de bescherming of het herstel van het groote economische idool van onzen tijd: het „rendabele bedrijf"... zonder dat iemand nog lang stil staat bij de overweging, dat de rentabiliteit van het individueele bedrijf alleen economischen zin en beteekenis heeft in een overigens vrije maatschappij — nl. als symptoom en „index" voor een juiste productie-politiek — doch dat het belang hiervan des te geringer wordt, alnaarmate de reguleering van het bedrijfsleven van bovenaf toeneemt. Aan den eenen kant is het volkomen duidelijk, dat verreweg de meesten van hen, die de leuze der „ordering" in hun vaandel hebben geschreven, daarbij denken aan een min of meer permanent stelsel, waarbij het doel stellig niet is om — na een eventueele éénmalige „saneering" — zoo spoedig mogelijk weer naar een toestand van ongeordende vrije concurrentie terug te keeren; maar aan den anderen kant durft nog vrijwel niemand hieraan de consequentie verbinden, dat dan ook het criterium van het rendabele individueele bedrijf resoluut moet worden opgeofferd, wil zulk een ordening economisch en rationeel verantwoord zijn, en iets meer beteekenen dan alleen een bevordering van groepsbelangen ten koste van het gemeenschapsbelang.

Naast dit afgodsbeeld van het „rendabele bedrijf" verheft zich verder, als een waardig pendant, het tweede groote economische en sociale idool van dezen tijd: het beginsel van het „menschwaardig loon"; d.w.z. de gedachte, dat ieder, die werk heeft, ook in staat moet zijn om van de opbrengst van dat werk op menschwaardige wijze te leven, en dat steunverleening dus principieel slechts in aanmerking kan komen voor werklozen. Het is een treffend verschijnsel, dat bij de vele methoden, die ter bestrijding van de werkloosheid reeds zijn voorgelagen, vrijwel nog niemand aan dit principe heeft durven tornen. Maar het is daarom niet minder waar, dat het juist dit beginsel, en het daaruit als vanzelf voortvloeiend streven naar loonbescherming is, dat grootendeels, zoo al niet geheel, aansprakelijk moet worden gesteld voor de huidige vrijwel algemeene goedkoopste-vrees

— een vrees, die op haar beurt weer onze geheele instelling ten aanzien van de economische en sociale politiek beheerscht. *De leuze, dat „arbeid geen koopwaar is”, is sinds geruimen tijd gemeengoed geworden van socialistische en niet-socialistische regeringen en partijen... met het noodlottige maar onvermijdelijke gevolg, dat deze leuze zichzelf heeft bevestigd op een door haar aanhangers wel allerminst bedoelde wijze: nl. in dien zin, dat de arbeid van miljoenen en nog eens miljoenen menschen tot een onverkooptbare waar is geworden!*

Hoe kan nu uit de impasse, waarin wij aldus met ons hedendaagsch economisch denken en handelen zijn geraakt, nog een uitweg worden gevonden? M.i. is dit slechts mogelijk tot den prijs van een radicale omwenteling in onze gangbare begrippen over „saneering” en „ordering”, en vooral ook over de grondslagen der steunverleening van overheidswege.

Twee jaar geleden heeft schrijver dezes, in de vergadering van de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde te Amsterdam op 29 October 1932¹⁾, zeer in het kort getracht de mogelijkheid van een oplossing in dezen zin aan te geven. De grondgedachte hiervan was, dat wij allereerst moeten leeren onderscheid maken tusschen een menschwaardig loonpeil en een menschwaardig levenspeil; dat alleen het eerste, doch niet het tweede door goedkoop importen wordt bedreigd; dat de uitweg slechts kan bestaan in een systeem, waarbij men eenerzijds het loon tot zijn strikt-economische grenswaarde laat vallen, doch daarnaast een sociale politiek voert, die gericht is op een „nachträgliche” herziening van de inkomensverdeling, waarbij, zoo noodig, het element van steunverleening ook aan werkenden zou kunnen en moeten worden ingeschakeld; terwijl tenslotte de middelen voor dezen steun c.q. langs fiscalen weg zouden moeten worden gevonden uit de „rent”-inkomens, die bij een dergelijk stelsel een veel grooter procentueel aandeel van het totale maatschappelijke inkomen zouden vertegenwoordigen dan thans. De kerngedachte van deze oplossing — welke ik, uit overwegingen van plaatsruimte, ook ditmaal slechts betrekkelijk vluchtig kan aangeven — was derhalve de terugkeer tot een strikte scheiding tusschen economische en sociale politiek — waarbij dan in dat geval ook het criterium van het rendabele individuele bedrijf zou mogen en moeten worden gehandhaafd.

De ervaringen van de laatste twee jaren, en de impasse, waarin wij bij het huidige stelsel meer en meer zijn geraakt, hebben mij gesterkt in de overtuiging, dat de uitweg inderdaad in de hierboven geschetste richting moet worden gezocht, en dat alleen op die basis een werkelijk rationeele ordening tot stand kan komen. Dit is het correctief, dat noodzakelijk is — en met de erkenning van die noodzakelijkheid, maar daarmee ook alleen, wijk ik tenslotte dus af van het standpunt van de in dit opzicht naar mijn mening te optimistische vrijhandelaars van den ouden stempel — om, zonder gevaar voor een onaanvaardbare sociale ontwrichting, niettemin als collectiviteit ten volle van de goedkoop buitenlandse importen te kunnen profiteren. Maar aan den anderen kant zou het dan ook, van nationaal standpunt bezien, een noodzakelijk element van een dergelijk stelsel moeten zijn om onder alle omstandigheden — zij het ook wellicht met een blijvende controle op het totaal der toegelaten importen — steeds het koopen op de goedkoopste buitenlandse markten te bevorderen. Het weren van het voordeel voor de eigen gemeenschap, dat in deze importen is gelegen, alleen omdat deze een ons niet welgevallen invloed op de onderlinge inkomensverdeling dreigen uit te oefenen, is daarentegen, wel verre van een staaltje van economische „ordering”, veeleer een droevig symptoom van onze onmacht om tot een werkelijk rationeele ordening te geraken. J. G. KOOPMANS.

¹⁾ Zie pag. 84 en vlg. van het verslag dezer vergadering.

BETAALT DE AUTO EIGEN WEGKOSTEN?

Op grond van enkele beschouwingen van theoretischen en algemeenen aard kwamen wij onlangs¹⁾ tot de voorloopige conclusie, dat het motorwegverkeer voldoende opbrengt om de kosten van zijn weg te vergoeden. Voor heden zullen wij ons beperken tot een concreet antwoord aan de hand van gegevens, die de juistheid onzer theoretische redeneering geheel zijn komen bevestigen. Wij ontleenen deze aan een onlangs verschenen Publicatie der Algemeene Nederlandsche Verkeersfederatie, waarin een uitvoerig onderzoek wordt ingesteld naar het aandeel van het motor-wegverkeer in de kosten van den weg.

In de eerste plaats is te beschouwen de vraag, voor welke wegen de auto moet mede-betalen. Waar de weg ten allen tijde zijn openbaar nut blijft behouden, zou men kunnen volstaan met die wegen, welke voor interlocaal verkeer dienen, dat te voren door Spoor- en Tramwegen werd bediend. Men is echter verder gegaan en heeft beschouwd alle wegen, die door de auto worden gebruikt, d.z. de primaire-, secundaire- en tertiaire wegen ter gezamenlijke lengte van 13.732 km. De kosten van aanleg en verbetering van deze wegen worden — met gebruikmaking van de cijfers uit het rapport der Tertiaire Wegen-Commissie — geraamd op f 726 miljoen; die voor onderhoud en beheer op f 7 miljoen per jaar.

De tweede vraag, die beantwoord moet worden, luidt: welk aandeel van deze kosten dient voor rekening te worden gebracht van het motor wegverkeer? Het spreekt wel vanzelf, dat het een onbillijke eisch zou zijn, de totale kosten door de auto te doen betalen, daar het grootste deel der primaire wegen, evenals de secundaire en tertiaire wegen bestemd zijn voor gemengd verkeer, d.w.z. voor verkeer met motorrijtuigen, bespannen voertuigen, handkarren, enz., terwijl voor het rijwielverkeer zooveel mogelijk afzonderlijke paden zullen worden aangelegd.

Op grond van een zeer plausibele redeneering komt men tot het resultaat, dat van de totale kosten van wegeaanleg en -verbetering (die der bruggen over de groote rivieren inbegrepen) 70 pCt. ten laste van het motor-wegverkeer behoort te komen. Eenzelfde percentage kan worden aangenomen voor de jaarlijksche kosten van onderhoud en beheer. Na deze summier uiteenzetting betreffende de door het motor-wegverkeer te vergoeden kosten, komen wij nu tot de derde vraag: welke inkomsten uit het motor-wegverkeer staan hier tegenover? Hierbij worden normale invoerrechten op motorrijtuigen, onderdeelen daarvoor en benzine, personeele belasting, parkeergelden, enz. buiten beschouwing gelaten.

Om tot de raming der inkomsten uit het motor-wegverkeer te komen, moet allereerst de vermeerdering van het aantal motorrijtuigen in de naaste toekomst worden geschat. Overal ter wereld geven de cijfers van de laatste jaren een steeds gunstiger wordende verhouding te zien tusschen het aantal motorrijtuigen en het aantal inwoners. Hier te lande verbeterde deze verhouding van 1 : 91 in 1928 tot 1 : 59 in 1933 (welke cijfers uitsluitend betrekking hebben op het aantal motorrijtuigen, dus niet op de motorrijwielen en rijwielen met hulpmotor).

Uit onderstaand staaltje (betrekking hebbend op het jaar 1932) blijkt, dat in de ons omringende landen deze verhouding veel gunstiger is.

Frankrijk	1 : 25
Denemarken	1 : 30
Engeland	1 : 33
Zweden	1 : 41
België	1 : 46

Nemen wij aan, dat de verhouding hier te lande in 1960 zal bedragen 1 : 30, dan is dat zeker niet te gunstig voorgesteld. Rekening houdend met den te verwachten bevolkingsgroei, komt men tot een aantal motorrijtuigen van 175.000 in 1938, 232.000 in 1944, 289.000 in 1950.

¹⁾ Zie E.-S. B. van 19 Sept. jl.

Uitgegaan is van een gemiddelde opbrengst der wegenbelasting per motorrijtuig van f 96 per jaar, zijnde het gemiddelde der laatste jaren. De vervanging der wegenbelasting met ingang van 1 Januari 1935 door een Motorrijtuigenbelasting zal tengevolge hebben, dat een meer-opbrengst van tenminste 40 pCt. zal kunnen worden geboekt. Voorts is het billijk de extra-benzinebelasting te beschouwen als een bron van inkomsten, waarvan de baten voor vergoeding der wegstkosten zouden zijn aan te wijzen.

Uit het totale verzamelde cijfermateriaal kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Het motor-wegverkeer zal reeds in 1947 zijn aandeel in de kosten der voorgenomen wegenverbetering hebben opgebracht, indien de uit dit verkeer voortvloeiende opbrengsten der extra-benzineheffing mede gerekend worden (de totale opbrengst der Motorrijtuigenbelasting plus bijzondere benzine-heffing zal dan hebben bedragen ruim f 610 miljoen; het aandeel in de kosten van aanleg en verbetering bedraagt 514 miljoen, waarbij komt een bedrag van f 4.7 miljoen per jaar voor onderhoud en beheer).

2. Dit zal pas in 1952 het geval zijn, indien slechts de inkomsten uit de betrokken verkeersbelasting in rekening worden gebracht.

3. Wordt ook rekening gehouden met de opbrengsten der rijwielbelasting, dan zullen het motor-wegverkeer met het rijwielverkeer tezamen de gelden voor dekking van het aandeel der totaal-kosten van de wegenverbetering hebben opgebracht resp. in 1950 en 1954, naar gelang de inkomsten uit de extra-benzinebelasting al of niet mede worden gerekend.

4. Uit de conclusies 1 en 3 volgt, dat het motor-wegverkeer zijn aandeel in de wegstkosten reeds zal hebben opgebracht, voordat dit verkeer met het rijwielverkeer tezamen de totale wegstkosten zullen hebben opgebracht. Het is dus volstrekt onjuist te beweren — zooals vaak wordt gedaan — dat het rijwielverkeer betaalt voor het motor-wegverkeer. De waarheid ten deze is, dat het rijwiel tezamen met de auto betalen voor het overige verkeer.

Het is uitermate waarschijnlijk, dat in verband met de aangekondigde temporiseering der wegenverbetering voortaan slechts datgene voor wegeaanleg beschikbaar zal worden gesteld, waartoe het Rijk zich krachtens de Wet tot instelling van een Verkeersfonds heeft verplicht. Voor de verbetering en instandhouding van het wegennet zal met zekerheid op niet meer mogen worden gerekend dan op dat deel der opbrengst van de Motorrijtuigen- en Rijwielbelasting, hetwelk ongeveer overeenkomt met de opbrengst der tegenwoordige wegen- en rijwielbelasting. Volgens deze methode werkende zou het wegennet eerst omstreeks 1959 geheel voltooid zijn. In verband met het voorgaande kan dus worden gezegd, dat het motor-wegverkeer en het rijwielverkeer hun aandeel in de kosten der verbetering van een groot deel van het wegennet zullen hebben betaald, vele jaren vóór dat deze volledig zal zijn tot stand gebracht.

De stelling, dat het motor-wegverkeer en ook het rijwielverkeer te zwaar worden belast, is op grond van dit alles zeker niet te gewaagd, en de conclusie is gerechtvaardigd, dat het moderne wegverkeer meer betaalt dan zijn aandeel in de kosten van den weg en recht heeft op krachtige voortzetting van de wegenverbetering.

Wij zagen in ons eerste artikel ter zake, dat het beginsel van „self-supporting” bij een goede regeling van het verkeerswezen voorop dient te staan. Indien ieder verkeersmiddel eigen kosten heeft te dragen, zal de betrekkelijke vervoerseconomische waarde het best tot haar recht komen. Indien een bepaald verkeersmiddel echter te zwaar wordt belast, dan kan het niet anders of zoodanig verkeersmiddel wordt teruggedrongen tot groote schade van de gemeenschap, die op deze wijze niet de voordeelen van een zoo economisch mogelijk ingericht verkeersapparaat kan deelachtig worden.

Dr. J. VAN STAALJ.

KOERSRISICO IN DE CLEARING.

In het vorig nummer komt een artikel voor van den heer C. A. Klaasse onder bovenstaanden titel.

De schrijver gaat bij zijn beschouwingen uit van de veronderstelling, dat het koersrisico tusschen het moment van storting in Duitschland en dat van uitbetaling hier te lande voor rekening van den Nederlandschen schuldeischer komt.

Over deze belangrijke quaestie is tot dusver, ook in verband met de opzegging en de tijdelijke verlenging van het Nederlandsch-Duitsche Clearingverdrag, nog slechts een voorloopige regeling met de Deutsche autoriteiten getroffen. Zonder op deze regeling in détail in te gaan kan echter worden medegedeeld, dat bedoelde veronderstelling in algemeenen zin niet juist is. De voorloopige regeling gaat er van uit, dat omrekening in Guldens in principe reeds plaats vindt op het oogenblik van storting in Duitschland en dat, zij het dat het Clearinginstituut op het oogenblik dienaangaande geen volstreekte verplichting op zich kan nemen, in het algemeen het aldus berekende Guldensbedrag tot uitbetaling komt.

De figuur is dus een andere dan die, welke door den schrijver van het genoemde artikel tot uitgangspunt van zijn beschouwingen wordt genomen. Intuschen komt een definitieve regeling eerst dan aan de orde, wanneer na de thans plaats hebbende onderhandelingen het Clearingverdrag in den bestaanden of een gewijzigden vorm zal worden voortgezet. Te zijner tijd kunnen omtrent een dergelijke definitieve regeling nadere mededeelingen worden verwacht.

G. W. J. BRUINS.

AFSCHAFFING VAN AANDELEN MET BEVOORRECHT STEMRECHT IN BELGIË.

Tot een van de belangrijke maatregelen, die het kabinet-De Broqueville op grond van de machtigingswet heeft genomen, behoort de afschaffing van het bevoorrecht stemrecht in België. Het instituut van aandelen met bevoorrecht stemrecht is in België, vooral in de jaren 1927, 1928 en 1929 tot buitengewoon sterke ontwikkeling gekomen. Uit het onderzoek, dat Lamal heeft ingesteld,¹⁾ is gebleken, dat, terwijl slechts 4.4 pCt. van het aantal Belgische N.V.-en deze aandelen hebben gecreëerd, deze ondernemingen bijna de helft van de in Belgische Naamlooze Venootschappen belegde kapitalen vertegenwoordigen. Het zijn dus juist de grootste ondernemingen, die aandelen met bevoorrecht stemrecht hebben uitgegeven.

Verder heeft het onderzoek van Lamal aan het licht gebracht, dat met een bezit, dat slechts 3.5 pCt. (Frs. 1.2 milliard) van de totale waarde van het aandelenkapitaal (Frs. 33 milliard) vertegenwoordigt, over 47 pCt. van het totale aantal stemmen kan worden beschikt. Dit beteekent dus, dat de bezitters van deze aandelen met een gering bedrag een geweldige macht kunnen uitoefenen. Het principe van minimum risico en maximum van rechten heeft dan ook in België op zeer ruime schaal toepassing gevonden.

Bedenkt men verder, dat deze aandelen zich voornamelijk bevinden in handen van de banken of van de met haar gelieerde participatiemaatschappijen, dan wordt de werkelijke beteekenis van de aandelenportefeuille van de Belgische banken duidelijk. De financieele instellingen in België beschikken door middel van deze aandelen over een machtsmiddel, die in de bijzonder nauwe betrekkingen tusschen banken en industrie zijn weerspiegeling vindt.

De aandelen met bevoorrecht stemrecht komen in België in drieërlei vorm voor. Het minst verbreid zijn — ongeveer 10 pCt. van de door Lamal onderzochte gevallen — aandelen met een lagere nominale waarde dan de gewone aandelen, maar met een zelfde stemrecht. Daarop volgen (30 pCt.) de aandee-

¹⁾ Une enquête sur les actions à vote privilégié en Belgique.

len met meervoudig stemrecht, d.z. aandelen met dezelfde nominale waarde, waaraan echter grooter stemrecht wordt toegekend dan aan de gewone aandelen.

In het meerendeel van de gevallen betreft het echter een combinatie van de genoemde vormen, nl. aandelen, die een lagere nominale waarde hebben dan de gewone aandelen, maar over een grooter stemrecht beschikken. De beteekenis van dezen vorm voor de machtsontwikkeling wordt nog verhoogd, doordat op die aandelen vaak slechts een gedeelte gestort is. Deze aandelen genoten bovendien nog vaak het voordeel van een bevoorrechte positie bij de winstverdeling.

* * *

Evenals in vele andere landen, is het ontstaan van deze aandelen in België toe te schrijven aan de wensch om het uitoefenen van macht door vreemd kapitaal in nationale ondernemingen te voorkomen.¹⁾ In België is echter het doel in dit opzicht geheel voorbijgeschoten. Want de gevolgen van het creëren van deze aandelen zijn geweest, dat het geleid heeft tot een investering van kapitaal in de Belgische industrie, waarvan de nadeelige gevolgen en door het publiek en door de banken zelf op het oogenblik maar al te sterk worden ondervonden. Toen de Belgische industrie na de stabilisatie in 1926 dringend behoefte had aan nieuw kapitaal, hebben de banken daarin op allerlei wijzen voorzien. Naast de directe credietverleening stond het indirecte middel van financiering door participatiemaatschappijen, terwijl tenslotte de kapitaalmarkt, mede tengevolge van deze credietexpansie, buitengewoon willig was voor het openen van emissies.

De banken waren echter in haar directe financiering door den aard van haar crediteuren (deposito's op korten termijn) beperkt en hoewel belangrijke kapitaalsuitbreidingen en groote reserves haar een zekere bewegingsvrijheid gaven, waren haar middelen te beperkt om op groote schaal de macht in oude ondernemingen te behouden en in nieuwe te verzekeren. Hier boden de aandelen met bevoorrecht stemrecht de oplossing om met een zeker bedrag een twintig tot dertig maal groter kapitaal te controleeren. De banken konden in vele gevallen na het invoeren van deze aandelen, een deel van haar bezit aan gewone aandelen realiseeren, waardoor weer middelen voor nieuwe investeringen vrijkwamen. Het publiek nam de grootste risico's en kreeg bovendien de geringste vergoeding.

Zoo was inderdaad de toestand en na de beurscrisis van 1929 is dit duidelijk aan het licht gekomen. Doch de nadeelige gevolgen van dit systeem bleven niet tot de beleggers beperkt. De koersen van aandelen daalden catastrophaal en de houders van gewone aandelen, die toch hun rechten niet konden uitoefenen, ont deden zich van hun bezit. Het algemeene wantrouwen op financieel gebied leidde er niet alleen toe, dat de banken hun rekeningcourant credieten niet meer konden mobiliseeren, doch zij moesten ook op de aandelenmarkt intervenieeren om de geweldige koersdalingen tot staan te brengen. Terwijl de banken dus door het instituut van aandelen met bevoorrecht stemrecht eerst op betrekkelijk groote schaal haar gewone aandelen hebben kunnen realiseeren, waren zij later gedwongen om als gevolg van de rechteloosheid van een groot deel van de aandeelhouders, deze aandelen weer in te kopen op een moment, dat haar liquiditeit reeds sterk was verminderd.

¹⁾ Wij wijzen er hier op, dat in Frankrijk het stemrecht van aandelen verleden jaar gewijzigd is. Zie de brochure van Dr. R. Rosendorff: „Die Regelung des Stimmrechts der actions a droit de vote privilégié in Frankreich durch das Gesetz vom 13 November 1933". (Zürich 1934. Schulthess & Co.).

Dit feit wordt bevestigd door de ontwikkeling van de balansposten van de Belgische banken.

Overzicht van de belangrijkste balansposten van de Belgische banken (in miljoen Francs).¹⁾

Einde	Effectenportefeuille	Rek. crt. debiteuren		Verplichting.
		en voorschotten	Eigen midd.	
1929	5.956	21.800	7.825	30.438
1930	7.200	22.262	8.639	33.152
1931	7.651	17.591	7.117	29.863
1932	7.568	13.223	7.015	25.367
1933	7.452	12.181	7.242	25.253

Hoewel de uitstaande credieten sterk zijn gedaald, is de effectenportefeuille gestegen en wel in die mate, dat zij sedert 1931 grooter is dan de eigen middelen. Een duidelijker beeld van de werkelijke vermeerdering van het effectenbezit van de Belgische banken levert een vergelijking met den index van aandelenkoersen.

	1929	1933
Effectenportefeuille	5.9	7.4 milliard Francs
Index van aandelenkoersen ..	101	35

Indien dus de effectenportefeuille geheel uit aandelen bestond en zowel in 1929 als in 1933 tegen beurskoersen was opgenomen, zou het aandelenbezit der banken, indien het gelijk gebleven was, in 1933 ongeveer Frs. 2 milliard hebben bedragen. Men moet er echter rekening mede houden, dat de effectenportefeuille niet alleen aandelen, maar ook, zij het in geringe mate, obligaties bevat, terwijl hierin in 1929 meer dan in 1933, een geheime reserve was verborgen. Een juiste vergelijking tusschen de genoemde cijfers is daarom niet mogelijk, maar de tendens, die hieruit spreekt, nl. een sterke toeneming van het effectenbezit, is wel zeer duidelijk.

* * *

Op welke wijze het stemrecht thans, met een overgangperiode van twee jaar, geregeld wordt, blijkt uit de volgende belangrijkste nieuwe wetsbepalingen (Koninklijk Besluit van 31 Oct. 1934).

Art. 3. De tweede alinea van artikel 74 van de samengeschiede wetten op de handelsvennootschappen wordt vervangen door de volgende bepalingen:

„Niettegenstaande elke daarmede strijdige bepaling, hebben al de aandeelhouders, eigenaars van aandelen of van deelbewijzen die het uitgedrukte kapitaal vertegenwoordigen, mits zij zich naar de voorschriften van de statuten gedragen, het recht in persoon of bij gemachtigde te stemmen.

Wanneer die aandelen of deelbewijzen dezelfde waarde hebben geven zij elk recht op één stem.

Hebben zij niet dezelfde waarde of is hun waarde niet uitgedrukt dan geeft elk hunner van rechtswege recht op een aantal stemmen, dat evenredig is met het gedeelte van het kapitaal dat het vertegenwoordigt, met dien verstande, dat het aandeel of het deelbewijs dat het laagste bedrag vertegenwoordigt voor één stem wordt aangerekend; breuken van stemmen komen niet in aanmerking."

Art. 74 bis. „De statuten bepalen, of, en in welke mate, stemrecht wordt toegekend aan de houders van titels die het uitgedrukte kapitaal niet vertegenwoordigen.

„Deze titels kunnen, in geen geval, recht geven op meer dan één stem per titel; in het gezamenlijk aantal stemmen kan hun geen aantal stemmen toegekend worden dat hooger is dan de helft van het aantal dat toegekend is aan de gezamenlijke aandelen of deelbewijzen, die het uitgedrukte kapitaal vertegenwoordigen, en bij de stemming kunnen zij niet aangerekend worden voor een hooger aantal stemmen dan de twee derden van het aantal stemmen uitgebracht door de aandelen of deelbewijzen die het uitgedrukte kapitaal vertegenwoordigen."

Art. 74 ter. „Niemand kan aan de stemming deelnemen voor een grooter aantal stemmen dan één vijfde van het aantal stemmen verbonden aan de gezamenlijke titels of de twee vijfden van het aantal stemmen verbonden aan de vertegenwoordigde titels."

¹⁾ Ontleend aan Bulletin d'Information et de Documentation van 25 Oct. jl.

Uit deze bepalingen blijkt dus, dat het bevoorrecht stemrecht radicaal wordt afgeschaft. Ook het vraagstuk van het stemrecht van winstbewijzen is hiermede geregeld. In tegenstelling met de aandelen, wordt echter het gezamenlijke stemrecht van de winstbewijzen beperkt. „Dit besluit maakt aldus een einde aan de misbruiken, die hierin bestaan, een buitensporig stemrecht toe te kennen aan winstaandeelen, die al te vaak slechts een tamelijk onbestemden inbreng vertegenwoordigen”, aldus lezen wij in het Verslag aan den Koning.

De afschaffing van de aandelen met bevoorrecht stemrecht vervult een van de voorwaarden, die noodig zijn om het vertrouwen van de beleggers te doen terugkeeren. Tezamen met de andere maatregelen ter bescherming van de belangen van aandeelhouders en spaarders, die door het kabinet-De Broqueville zijn genomen, zal dit leiden tot een vermindering van de misbruiken, die in België in het beurs- en effectenmechanisme voorgekomen zijn.

v. d. V.

DE DROOGTE IN DE VEREENIGDE STATEN EN DE GEVOLGEN VOOR DE VEETEELT.

Men schrijft ons:

Er is reeds veel geschreven over de gevolgen van de droogte in de Vereenigde Staten en Canada wat betreft de positie van de tarwe. Ongetwijfeld is de tarweprijs van overwegende beteekenis, niet alleen voor den prijs van alle agrarische producten, maar ook voor het geheele prijsniveau.¹⁾ Voor een tekort aan tarwe tot het binnenhalen van den oogst 1935 behoeft niet te worden gevreesd²⁾, al zullen de voorraden in de Ver. Staten vermoedelijk tot het noodzakelijke minimum dalen en daardoor den tarweprijs doen stijgen.³⁾

Dat men in de Vereenigde Staten zelf niet te optimistisch is wat betreft vermindering van den wereldtarwe-oogst, blijkt wel uit het handhaven van de beperking der tarwecultuur ook voor het oogstjaar 1935. Wel zal de uitzaai over een iets grootere oppervlakte dan in 1933/34 worden toegestaan, maar er mag toch niet meer dan 85 pCt. van de geogste oppervlakte in 1933 worden bezaaid, terwijl dit percentage in het afgelopen oogstjaar 75 bedroeg. Of het percentage van 85 bij den uitzaai inderdaad bereikt zal worden, weet men thans natuurlijk nog niet.

Hoe belangrijk tarwe ook, zoowel in landbouwkundig als in economisch opzicht is, daarnaast bestaan andere groote takken van het landbouwbedrijf, waarop de droogte groote verschuivingen zal veroorzaken. Deze hebben weliswaar betrekking, voornamelijk ten minste, op productie en verbruik binnen de Vereenigde Staten, maar toch zal de invloed daarvan ook in andere landen worden gevoeld. Aan de hand van het statistische materiaal, gepubliceerd in het zoo juist verschenen Yearbook of Agriculture 1934⁴⁾ valt eenigszins na te gaan, welke gevolgen de droogte voor de veeteelt en zuivelproductie der Ver. Staten zal kunnen hebben.

Het Ministerie van Landbouw te Washington heeft berekend, dat oogstopbrengst plus aanwezige voorraden voldoende zijn voor de consumptie wat betreft granen, consumptiemelk en room, citrusvruchten en versche groenten, behalve aardappelen, benevens suiker

¹⁾ Zie Dr. F. G. Waller. De beteekenis van de graanprijzen voor het ontstaan en het voortduren der crisis. E.-S.B. van 19 April 1933, blz. 318.

²⁾ Zie A. P. Schilthuis. De tarweconferentie en de graanmarkt. E.-S.B. 5 Sept. 1934, blz. 788.

³⁾ Dr. Ir. M. D. Dijt heeft in het Landbouwkundig Tijdschrift van Juli 1934 gewaarschuwd voor een dreigend tarwetekort na 1936. Dit artikel werd geschreven nog vóór er sprake was van bijzondere droogte in de Ver. Staten en elders, zoodat de daarin vermelde tendens, indien deze werkelijk bestaat, thans versterkt zou zijn.

⁴⁾ Uitgave van het U.S. Dept. of Agriculture.

(inclusief de invoer-quota). Van andere belangrijke voedingsartikelen zal slechts 90—95 pCt. van de normale consumptie aanwezig zijn, zooals van aardappelen, gedroogde groenten, andere vruchten, gevogelte en eieren, spek en vermoedelijk boter, kaas en gecondenseerde melk.

De autoriteiten zijn zeer voorzichtig in hun uitlatingen en schattingen, omdat het resultaat afhangt van allerlei omstandigheden, die niet te voorspellen zijn. In de eerste plaats is zulks het geval met de weersgesteldheid. In den nazomer zijn regens doorgelopen in de gebieden, die onder de droogte te lijden hebben gehad. Deze waren te laat om den te velde staanden oogst van de meeste producten te kunnen redden, behalve bij late maïs, maar wel werd de mogelijkheid daardoor geopend, dat nog hooi in den herfst zou kunnen worden verkregen. Ook hangt veel af van het tijdstip, waarop het koude weer invalt en het vee uit de weide moet worden genomen. Thans komen er berichten uit de Vereenigde Staten, dat in verschillende streken de winterkoude buitengewoon vroeg is ingevallen en men reeds sneeuwstormen heeft. Wanneer dit voor een groot deel van het land geldt, zou zulks een ongunstige factor beteekenen, daar dan meer wintervoer voor het vee noodig is.

De hooi-oogst is zeer slecht geweest; in verschillende gebieden, waar de droogte het ergst was, heeft men in het geheel geen hooi binnen gekregen. Een poging van de regeering der Ver. Staten om hooi en ander veevoeder in Canada te kopen, heeft de Canadeesche regeering met een uitvoerverbod zonder vergunning van die producten beantwoord, omdat de hooi-oogst in Canada ook slechts 60 pCt. van den normalen bedroeg en aankopen door de Ver. Staten de prijzen van veevoeder in Canada te zeer zouden opdrijven.

President Roosevelt heeft thans bij verordening vastgesteld, dat veevoeder zonder invoerrecht kan worden geïmporteerd ten behoeve van de gebieden, die onder de droogte hebben geleden, mits het door steunorganisaties onder de betrokkenen wordt gedeeld en er dus geen winst op den verkoop wordt gemaakt. De normale handel zal derhalve invoerrechten moeten blijven betalen.

Uit dit alles blijkt wel, dat het zeer moeilijk is een juiste schatting te maken van veestapel, melkopbrengst, enz. gedurende de komende maanden. Loopen de voederprijzen te hoog op, dan zullen verschillende veehouders, vooral zij, die het ergst door de droogte zijn getroffen, niet in staat zijn hun melkvee zoodanig te voeden, dat de normale melkgift wordt bereikt.

Wanneer wij dus afgaan op de voorzichtige schatting van het Amerikaansche Ministerie van Landbouw, doen wij zulks met de wetenschap, dat de verhoudingen dezen winter misschien geheel andere zullen blijken te zijn dan was verondersteld. Maar indien wij een tekort van 10 pCt. op de bovenvermelde producten aannemen, laat zich berekenen, welke gevolgen dit voor den wereldhandel zal hebben.

Een tekort van 10 pCt. zou bij boter¹⁾ een hoeveelheid van 165—170 miljoen lbs. beteekenen, of ongeveer 1/7 van den tegenwoordigen wereldhandel in boter. Bij kaas²⁾ zou een grootere invoer van ruim 50 miljoen lbs. noodzakelijk zijn, terwijl de export van Nederlandsche kaas naar de Ver. Staten de laatste jaren slechts 1½ miljoen kg bedraagt. Van gecondenseerde melk zou een tekort van bijna 200 miljoen lbs. bestaan, terwijl er bijna 3 milliard eieren ingevoerd zouden moeten worden. De percentages

¹⁾ De uit- en invoer van boter in de Ver. Staten is onbeteekenend en bovendien nagenoeg even groot. De jaarlijksche productie van fabrieksboter bedroeg vanaf 1931 ongeveer 1,7 milliard lbs.

²⁾ De productie van fabriekskaas bedroeg de laatste jaren ongeveer 470 miljoen lbs., het invoeroverschot 55 miljoen lbs., tezamen 525 miljoen lbs.

van den wereldhandel in deze producten zouden voor kaas 8, voor eieren zelfs 50 bedragen.

Gelijk wij reeds schreven, is het niet zeker, of de schattingen juist zijn, terwijl de mogelijkheid van invoer, indien deze werkelijk noodzakelijk zou blijken, nog afhangt van de invoerpolitiek der Vereenigde Staten. Waar de President de bevoegdheid heeft gekregen om invoerrechten met 50 pCt. te verhoogen, zonder eerst een desbetreffend wetsvoorstel bij het Congres in te dienen, is het stellig onmogelijk om op dit terrein eenige voorspelling te doen. Er spelen echter nog andere factoren een rol bij deze beslissingen, het belang der binnenlandsche producenten en handelaars verzet zich ertegen, daar bij grootere schaarschte de prijzen hooger kunnen stijgen. In ieder geval bestaat de mogelijkheid, dat gedurende de eerstvolgende maanden meer veeteeltartikelen uit andere landen naar de Vereenigde Staten verkocht kunnen worden, al is zulks tot nu toe niet tot zekerheid of zelfs tot waarschijnlijkheid geworden.

Een tweede groep quaesties concentreert zich om de hoofdvraag, of dit alles een tijdelijk verschijnsel is, hoogstens gedurende enkele maanden, totdat een betere zomer in 1935 den ouden toestand zal hebben hersteld, dan wel of deze droogte consequenties zal hebben, die zich gedurende langeren tijd zullen doen gelden.

Verschillende Amerikaansche economen zijn van meening, dat de tweede vraag bevestigend dient te worden beantwoord. Zoo deelt de National City Bank of New York in haar maandoverzicht van September mede, dat de periode van toeneming van den rundveestapel in Amerika voorloopig tot het verleden behoort. Deze uitspraak berust op de volgende gronden.

In de door droogte geteisterde gebieden zijn bijna 3 miljoen runderen door de regeering opgekocht om te worden afgeslacht. Dit waren door honger en dorst gekwelde dieren, waarvan de eigenaars niet in staat bleken voor voldoende voeder te zorgen. Bovendien is een groot aantal stuks vee op het land van honger en dorst omgekomen. Dit aantal is niet bekend.

Dit beteekent bijna 5 pCt. van alle runderen en kalveren in de Vereenigde Staten en nagenoeg 25 pCt. van de geslachte runderen gedurende de laatste jaren. Het vleesch van deze voor regeeringsrekening geslachte koeien is niet in den handel gebracht, maar aan de Federal Surplus Relief Administration gegeven ter verdeling onder behoeftigen. Wel kwamen eerst de huiden aan de markt, maar dit veroorzaakte een dergelijk overaanbod van huiden, dat tengevolge van een protest van den handel ook deze huiden voorloopig aan de Relief Administration worden overgedragen, teneinde de markt niet te ontwrichten. Hieruit blijkt wel, van welk een grooten omvang die afslachtingen tengevolge van de droogte zijn geweest.

Daarbij komt, dat het rundvleeschverbruik in de eerste helft van 1934 reeds 7 pCt. grooter is geweest dan in de overeenkomstige helft van het vorige jaar. Men beschouwt dit in Amerika als een gevolg van de toegenomen bedrijvigheid en van de steunuitkeeringen der regeering aan werklozen. Waar het aantal geslachte runderen in enkele jaren tijds van 17 tot 12 miljoen is gedaald, is een uitbreiding der rundvleeschconsumptie zeer wel mogelijk.

Nog een andere factor werkt in dezelfde richting, en dat is de sterke inkrimping van den varkensstapel. Deze bedroeg op 1 Jan. 1934 nog slechts 56 miljoen tegen 61.3 miljoen een jaar tevoren, terwijl nadien de vermindering nog voortgang heeft gevonden. In September heeft een stemming plaats gevonden onder de varkenshouders omtrent de voortzetting van het programma van inkrimping der regeering, waarbij schadeloosstellingen worden uitgekeerd voor het aantal varkens, dat men minder houdt dan in vorige jaren; de groote meerderheid der varkenshouders was voor verlenging. Men rekent dan ook in 1935 op

een vermindering van het gewicht der geslachte varkens van 35—45 pCt. in vergelijking met 1933. Bij vermeerderd vleeschgebruik zal het tekort dus door rundvleesch moeten worden geleverd, want zelfs wanneer men ten aanzien van de varkensfokkerij andere wegen inslaat zal het tenminste een paar jaar duren alvorens er grooter aanbod van zware varkens komt.

Dit zijn de gronden, waarop men in Amerika verwacht, dat voorloopig van een toeneming van den rundveestapel boven het bestaande peil geen sprake kan zijn. Er zijn zelfs pessimisten, die van meening zijn, dat de grond door de droogte van dit jaar zoodanig is uitgeput in sommige streken, dat ook gedurende de volgende jaren geen normale oogst van gras en voedergewassen zal worden opgebracht.

In ieder geval schijnt het min of meer vast te staan, dat gedurende de eerste jaren aan de vermeerdering van de veeteeltproductie in de Vereenigde Staten een einde is gekomen. Nu was het vleesch en boterverbruik in de crisisjaren belangrijk lager dan in de voorafgaande jaren. Zou dus de conjunctuurpolitiek der Amerikaansche regeering met een zekere mate van succes worden bekroond en het verbruik van allerlei veeteeltproducten stijgen, dan zal men niet in staat zijn met behulp van de binnenlandsche productie aan die vermeerderde behoeften te voldoen.

Gelijk wel vanzelf spreekt, is het niet mogelijk om tot een besliste prognose te komen omtrent de vooruitzichten op de markten van veeteelt- en zuivelproducten. Daartoe blijven er te veel onzekerheden bestaan, zooals het verdere resultaat van het herstelprogramma van President Roosevelt, de juistheid der zeer globale schattingen van de Amerikaansche experts, de invoerpolitiek der Vereenigde Staten en de gevolgen van eventueele prijsstijging van veeteeltproducten.

In het gunstigste geval, ten minste van buitenlandsch standpunt bezien, zal er gedurende de komende jaren van verschillende zuivelproducten en van eieren invoer in de Ver. Staten moeten plaats vinden van hoeveelheden, die belangrijk zijn in vergelijking met den totalen wereldhandel in die producten. In het ongunstigste geval zullen de Vereenigde Staten zich ongeveer kunnen bedruipen, zij het met een verminderde binnenlandsche consumptie. Maar zelfs in dit laatste geval zullen de prijzen van verschillende veeteeltproducten in Amerika moeten stijgen, hetgeen van invloed op die prijzen in andere landen kan zijn.

Geeft men zich van dit alles rekenschap, dan komt men tot de conclusie, in welken zeer betrekkelijken zin er van overproductie op dit gebied gesproken kan worden. De moeilijkheden zitten hier in het feit, dat de producten grootendeels in verschen toestand verbruikt moeten worden en slechts met vrij groote kosten eenigen tijd kunnen worden bewaard, terwijl de qualiteit door dit bewaren vermindert. Bij een tijdelijk en beperkt overschot heeft dit dus een zeer prijsdrukkenden invloed. Maar wanneer men eenigszins verder in de toekomst blik, zijn er aanwijzingen voor een mogelijk vermeerderde vraag in vergelijking met de consumptie in 1933 en begin 1934, waarbij thans een factor als de droogte in de Vereenigde Staten en Canada is gekomen, die een remmende werking op de uitbreiding van den veestapel in die landen heeft. Juist door de grootte van den Amerikaanschen veestapel, die een vijfde deel uitmaakt van den rundveestapel in de wereld buiten Azië en Rusland, is deze factor niet te verwaarlozen. Weliswaar gaat het hier niet over een product als tarwe, dat door de Vereenigde Staten wordt geëxporteerd en waarvan een wereldmarkt bestaat, maar over producten, die hoofdzakelijk of alleen voor binnenlandsch verbruik worden voortgebracht. Al zullen echter de gevolgen niet van zulk een grooten omvang zijn als bij tarwe het geval is geweest, toch

kan prijsstijging en mogelijke invoer in een reusachtig gebied als de Ver. Staten elders bemerkbaar worden.

Ook voordat de droogte en haar gevolgen zich lieten overzien kwamen deskundigen reeds tot de conclusie, dat de toeneming van den veestapel noodig was om aan een vermeerderde consumptie in de toekomst te kunnen voldoen, gelijk Stefan Taussig in het Juli-Bulletin van het Landbouwinstituut te Rome, welk artikel ook in dit blad is besproken.¹⁾ Thans echter is deze tendens versterkt. Daartegenover staan natuurlijk tegenwerkende factoren, zooals de invoerbeperking van veeleelproducten in andere landen, b.v. in Engeland en Duitschland, maar bij de vooruitzichten van de veeleel mag toch niet uitsluitend op deze ongunstige factoren worden gelet.

¹⁾ E.-S.B. van 29 Augustus 1934.

DE RIJKSMIDDELEN OVER OCTOBER 1934

Tien maanden van het jaar 1934 zijn al weer verstreken en het wordt nu langzamerhand mogelijk een inzicht te krijgen in den loop der onderscheidene middelen in het bijna geëindigde jaar.

Bezien wij eerst de middelen van Afdeling I, de „Directe Belastingen”. Bij vergelijking van de cijfers van ultimo October jl. met die van het overeenkomstige tijdstip van het vorige jaar, blijkt het zuiver kohierbedrag voor de grondbelasting *f* 229.200 hooger te zijn dan in het vorige jaar. Deze belasting heeft steeds een zekere stabiliteit aan den dag gelegd en is tot dusver nog behoorlijk op peil gebleven. Het voor 1934 in totaal geraamde bedrag is dan ook reeds met *f* 36.000 overschreden. Het is voor het Rijk jammer, dat van dit middel nog slechts $\frac{1}{4}$ aan de schatkist ten goede komt. Ook de vermogensbelasting valt niet tegen. De stand van het kohier is hier *f* 270.900 gunstiger dan op ultimo October 1933. Het z.g. „generaal pardon” en de daarna gevolgde aangifte van verzwegen vermogens zal hieraan wel niet vreemd zijn. Daarentegen vertoont de inkomstenbelasting een vrij belangrijke daling (van *f* 8.315.900), al stemt het ook tot eenige tevredenheid, dat de raming reeds op *f* 3.121.400 na werd gehaald. Het laatste middel van deze groep, de Verdedigingsbelasting I, is ook teruggelopen en wel met *f* 211.100; het verschil tusschen het zuiver kohierbedrag van October jl. en de jaarraming is hier intusschen nog vrij belangrijk.

Wij komen thans tot de „Overige middelen” van Afdeling II, welke volgens het systeem van de kasontvangst-opgave worden verantwoord. In de afgelopen maand werd in totaal ontvangen *f* 33.040.100 tegen *f* 29.639.300 in October 1933. Dit oogenschijnlijk gunstig resultaat is echter geheel te danken aan de omzetbelasting en de couponbelasting, welke eerst in 1934 zijn ingevoerd en tezamen *f* 5.419.200 hebben opgeleverd. Indien deze middelen worden uitgeschakeld, blijkt, dat de resterende middelen *f* 2.018.400 minder hebben verschaft dan in dezelfde maand van het vorige jaar, doch dat de gemiddelde maandraming bij de bedoelde heffingen met *f* 2.736.200 is overschreden. Bij verdere analyse ziet men, dat de afzonderlijke middelen een onderling geheel verschillend beeld vertoonen; het aantal middelen, dat in opbrengst vooruitging, is ongeveer even groot als het aantal heffingen, dat een lagere ontvangst gaf. Dat zij gezamenlijk een teruggang in opbrengst aanwijzen, moet dan ook uitsluitend worden toegeschreven aan den suikeraccijns, die met niet minder dan *f* 3.223.100 terugliep, waarbij intusschen moet worden bedacht, dat deze accijns in November 1933 door bijzondere omstandigheden, waarover straks meer, een abnormaal hooge opbrengst heeft gegeven.

De totale opbrengst over de eerste tien maanden beliep *f* 293.306.800 tegen *f* 267.515.300 in hetzelfde tijdvak van 1933 en bij een raming van *f* 322.097.900.

Wordt ook hier, om een zuivere vergelijking te krijgen, de verwarrende invloed van de beide nieuwe heffingen geëlimineerd, dan worden de cijfers aldus: opbrengst 10 maanden 1933 *f* 267.515.300; opbrengst 10 maanden 1934 *f* 247.667.900; raming 10 maanden 1934 *f* 248.847.900.

De dividend- en tantiëmebelasting zorgde in de afgelopen maand voor een kleine verrassing, doordat zij een accres liet zien van *f* 335.200. De achterstand over de reeds afgelopen maanden van het jaar daalde daardoor tot *f* 611.500. Al valt op den loop van dit grillige middel weinig peil te trekken, zoo is door de gunstige ontvangst van October jl. toch de kans belangrijk toegenomen, dat de jaarraming in 1934 metterdaad zal worden gehaald; er mankeert nog een bedrag van *f* 676.600 aan.

De invoerrechten liepen in de afgelopen maand terug met *f* 560.200. Door de lage ontvangsten in de eerste maanden van het jaar blijft de opbrengst der reeds verstreken 10 maanden *f* 9.295.900 achter bij die van dezelfde periode van 1933. Toch is de loop van dit middel gedurende den laatsten tijd lang niet onbevredigend. De gemiddelde maandraming werd herhaaldelijk niet onbelangrijk overschreden (in October jl. met *f* 2.099.600) en de nieuwe en hogere tarieven, met 1 Juli jl. in werking getreden, doen hun werking gevoelen. In het tijdvak Januari t/m. October werd de raming dan ook met *f* 4.610.700 overtroffen. Het statistiekrecht stelt evenwel teleur; over tien maanden bedraagt de vermindering *f* 153.600, een bij dit kleine middel vrij hoog bedrag.

De accijnzen gaven over de afgelopen maand een afwisselend beeld te zien. Het overzicht over tien maanden is voor deze middelen vrij ongunstig. Alleen bij den wijnaccijns en den tabaksaccijns werden zowel de opbrengst van dezelfde periode van het vorige jaar als het evenredig deel der raming overschreden. Bij beide accijnzen is het tarief verhoogd, zoodat het herstel van deze middelen niet aan een toeneming van het verbruik mag worden toegeschreven. Ook de afgelopen maand gaf bij beide heffingen een accres. Het zout geeft de laatste maanden stijgende opbrengsten, waardoor de achterstand over tien maanden nog maar *f* 7.500 bedraagt. De slachtaccijns is een tegenvaller gebleken, al was de ontvangst van October jl. beter dan in de vier daaraan voorafgaande maanden. De gedistilleerdaccijns blijft dalen, door den teruggang van het verbruik als gevolg van de daling van de koopkracht. Bij dit middel is het deficit over tien maanden gestegen tot *f* 2.436.700. Ook over den bieraccijns valt niet veel goeds te zeggen, al gaf de afgelopen maand een kleinen vooruitgang, waarin vermoedelijk eenige wisselwerking met de maand September jl. is te zien, toen de ontvangsten al heel laag waren. Vooral de suikeraccijns blijft verre bij de verwachting ten achter; het enorme decrees der afgelopen maand (*f* 3.223.100) geeft echter een te ongunstigen indruk, daar de ontvangsten van October 1933 abnormaal hoog waren, in verband met de op den 16en van die maand in werking getreden crisisheffing, als gevolg waarvan in de eerste helft der maand groote voorraden waren opgeslagen. Het tekort over tien maanden bedraagt *f* 11.669.800, waarop mede de afschaffing van de 20 procenten van invloed is geweest.

De belasting op gouden en zilveren werken heeft van Januari t/m. October *f* 144.700 minder opgebracht. De omzetbelasting verschafte ditmaal *f* 5.057.300, hetgeen weer een teruggang beteekent bij de in de beide vorige maanden ontvangen bedragen. De middelste maand van het kwartaal schijnt bij deze heffing echter het gunstigst te zijn. Voor 1934 is zij een groote tegenvaller; tot dusver werd *f* 25.679.500 minder geïnd dan het evenredig deel der raming. Ook de couponbelasting kan de raming niet halen; de achterstand over tien maanden bedraagt hier *f* 1.931.600; voor een deel is dit toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de wet eerst op

25 Februari 1934 in werking trad, voor een ander deel aan de in verband met de daling van den rentestand veelvuldig plaats gehad hebbende conversies.

De z.g. conjunctuurheffingen maken geen slecht figuur. In de afgelopen maand vermeerderden de zegelrechten met f 308.200, waarvan f 88.200 op rekening komt van een ruimer vloeien der beursbelasting. De registratierechten kwamen f 18.400 boven de ontvangsten van October 1933. Ook het overzicht over tien maanden is bij beide middelen vrij gunstig; het loopende jaar is in het voordeel met resp. f 1.296.700 en f 205.200.

De loop der successierechten valt mee; de afgelopen maand gaf een surplus van f 346.400; ook op zichzelf beschouwd waren de inkomsten niet gering, immers f 3.025.400 bij een maandraming van f 2.533.300; de eerste tien maanden van 1934 brachten f 1.607.400 méér in de schatkist. De loodsgelden verminderden met f 5.170; toch was de opbrengst ad f 306.300, vergeleken met de maandraming ad f 291.700 niet zoo slecht, vooral als men in aanmerking neemt, dat het tarief met ingang van 1 Augustus jl. is verlaagd. De verstreken maanden verschaffen tezamen een surplus van f 147.400 boven hetzelfde tijdvak van het vorige jaar.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET MIDDENSTANDSCREDIET IN BELGIË.

De Heer A. Kellenaers te Brussel schrijft ons:

De regeling van het middenstandscrediet in België, d.w.z. het crediet ten bate van kleinnijveren, kleinhandelaars e.d. is reeds van betrekkelijk ouden datum en houdt nauw verband met de in dit land opkomende middenstandsbeweging tegen het einde der 1890er jaren en het begin van 1900.

Crediet voor de Ambachtsnijverheid.

Een der oudste vormen van het middenstandscrediet in België is zeker wel het zoogenaamde crediet voor ambachtsmaterieel. Reeds vele jaren vóór den oorlog heeft de Belgische regering, naar het voorbeeld van Oostenrijk en enkele Zuid-Duitsche staten, moreelen en stoffelijken steun verleend aan kleinindustrielen en ambachtsbazen, die door de verbetering of aanschaffing van nieuwe machines hun bedrijf wilden moderniseeren. De meest gunstige resultaten werden daardoor verkregen. Deze steun werd verleend op advies van commissies (plaatselijke en gewestelijke), gevormd uit de vereenigingen en syndicaten van ambachten en neringen. Na den oorlog vond deze wijze van credietverleening haar bekroning

in de tot standkoming van de wetten van 29 Maart 1929 en 10 Aug. 1933, waarbij de regering er toe gemachtigd werd, het goed verloop der credieten, die te dien einde door de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas werden verleend, tot een bedrag van Frs. 35 miljoen te waarborgen.

En deze wijze van credietverleening heeft, ook in den laatsten tijd, zulke bemoedigende resultaten opgeleverd, dat, blijkens de jongste volmachtswet van October l.l., de regering besloten heeft, den waarborg van den Staat tot Frs. 50 miljoen te verhoogen.

Het Klein-Beroepscrediet.

Maar ook in de meer directe credietbehoefden van den kleinen middenstand heeft men hier, sinds vele jaren voorzien. Reeds begin dezer eeuw brachten op nationale en internationale middenstandscongressen bekende geleerden en economen, *Prof. Dr. Brants* uit Leuven, *Prof. Pyfferoen* uit Gent, e.a. gedocumenteerde adviezen uit, en het is wel in de eerste plaats (zoo niet rechtstreeks, dan toch zijdelings) aan het optreden dezer middenstandspioniers te danken, dat thans het zoogenaamde kleinberoepscrediet hier op zeer bevredigende wijze is georganiseerd.

Hoe deze organisatie zich heeft voltrokken, leert ons een studiewerkje van den heer *L. Th. Léger*, advocaat bij het Brusselsche beroepshof en voorzitter van den Bestuursraad der Hoofdkas voor het Klein-Beroepscrediet te Brussel, welk werkje werd uitgegeven onder de auspiciën van den Regeeringsdienst voor den Middenstand. Vooraf zij hier geconstateerd, dat *bij de organisatie van het kleinberoepscrediet het particulier initiatief den staatssteun is voorafgegaan*. En dit is m.i. voor de verdere beoordeeling van dit crediet van een niet te onderschatten *moreele* waarde. Dit particulier initiatief kwam tot uiting in de stichting door *middenstanders* van provinciale en gewestelijke (doch grootendeels provinciale) „Credietmaatschappijen”. Elk dezer maatschappijen is rechtstreeks verantwoordelijk tegenover de Hoofdkas, voor wat het goed verloop der credieten betreft, en haar wordt de taak opgedragen op hare beurt het klein beroepscrediet in de provincie in te richten, eventueel uit te breiden of te perfectioneeren. Zij ontvangt rechtstreeks alle credietaanvragen, vergezeld van het aanbod der waarborgen zooals: hypotheeken, of pandgeving, of borgstelling van derde personen, die genoegzaam betalingsvermogen bezitten, of overdracht van schuldvorderingen.

Naast deze credietmaatschappij staat een reeks van „maatschappijen voor borgstelling”, gesticht door vereenigingen of personen, die moreel en stoffelijk vol-

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek:

	Aantal fabrieken in bedrijf		Aantal antwoorden	Bebouwde oppervlakte in H.A.		Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproducte in metr. tonnen ruwsuikerwaarde	
	1934/35	1933/34		1934/35	1933/34	1934/35	1933/34	1934/35	1933/34
Duitschland	210	209	210	335.102	277.714	9.876.403	8.284.433	1.597.168	1.429.175
Tsjecho-Slowakije	113	116	113	144.693	139.300	3.727.031	2.810.745	626.397	517.357
Oostenrijk	7	7	7	49.733	46.764	1.363.187	1.059.835	220.198	170.458
Hongarije	12	12	12	37.712	37.712	790.000	808.429	114.550	135.567
Joego-Slavië	8	8	?	21.882	24.507	496.454	476.499	60.382	74.623
Iersche Vrijstaat	4	1	4	17.751	6.450	464.500	204.984	73.900	35.290
België	36	37	36	48.641	48.118	1.700.000	1.710.000	255.724	247.040
Italië	51	51	51	85.500	77.000	2.650.000	2.120.000	343.000	300.500
Polen	63	62	63	112.687	98.249	2.515.000	1.845.610	429.800	344.052
Denemarken	9	9	9	43.200	43.500	800.000	1.541.000	91.300	254.000
Zweden	19	20	19	50.577	50.517	1.790.000	1.818.964	263.700	304.792
Turkije (Europ. en Aziat.)	4	3	3	27.012 ¹⁾	23.067	362.000 ¹⁾	496.000	56.277 ¹⁾	73.097
Totaal	536	535	527	974.490	872.898	26.534.575	23.176.499	4.132.396	3.885.951

¹⁾ De gegevens van Turkije voor 1934/35 hebben slechts betrekking op de drie fabrieken, welke de rondvraag hebben beantwoord.

doende waarborgen bieden. Deze hebben als bijzondere taak: het goed verloop te verzekeren van credieten, die aangevraagd worden op het handelsvermogen of de soliditeit der aanvragers.

De „maatschappijen voor borgstelling” moeten tevens alle credietaanvragen ontvangen, die hun toegezonden worden, zij moeten ze onderzoeken en ze daarna aan de belanghebbende „Provinciale Maatschappij”, voor onderzoek overmaken. Als de credietaanvragen van genoegzame waarborgen vergezeld zijn, behoeft de „maatschappij voor borgstelling” hare borgteekening niet te verlenen; in het tegenovergestelde geval kan de zaak niet behandeld worden, of de „maatschappij voor borgstelling” moet zich voor het geheel of voor een gedeelte borg stellen.

Dit systeem heeft de volgende voordeelen:

1o. De concentratie der krachten in de provinciale credietmaatschappijen;

2o. er is voldoening geschonken aan zekere leiders van middenstandsorganisaties, die hun eigen credietvereniging wenschen te bezitten;

3o. vermenigvuldiging der kleine vereenigingen, welke crediet verlenen, aldus toelatende een algemeener gebruik te maken van den waarborg die bestaat uit het handelsvermogen.

Dit alles nu wordt gewaarborgd door de bovengenoemde „Hoofdkas van het Middenstandscrediet”, die als 't ware mag genoemd worden de „electrische centrale”, waar alle draden van de provinciale en gewestelijke organismen samenkomen. Deze instelling werd gesticht bij de wet van 11 Mei 1929 en bij de wet van 10 Aug. 1933 werd haar door den Staat een waarborg verleend van Frs. 50 miljoen.

Gezien de gunstige resultaten heeft thans de regering, bij de jongste besluitwet of volmachtswet van October 1934 dezen waarborg met Frs. 100 miljoen verhoogd en gebracht op Frs. 150 miljoen.¹⁾

Het tijdelijk credietfonds voor den Middenstand.

Tenslotte is, als jongste vorm van middenstandscrediet, eveneens bij volmachtswet van October 1934 door de regering opgericht een „Tijdelijk Credietfonds voor den Middenstand” en wel meer speciaal voor die middenstanders, die staan op den rand van het grootbedrijf en die moeilijk eenerzijds door de grootbanken, anderzijds door het kleinberoepscrediet konden geholpen worden. Om nu aan dien toestand, waaronder dit soort middenstanders zeer leden, tegemoet te komen, heeft de regering het bovengenoemde

¹⁾ In het orgaan van het Vlaamsch Economisch Verbond heeft Prof. J. Basijn een artikel gewijd aan de Hoofdkas voor Klein Beroepscrediet, waarin de nadruk gelegd wordt op het feit, dat de Hoofdkas sedert 1 Juni 1930 niet minder dan 2.664 credieten op langen termijn heeft verleend tot een totaalbedrag van ruim Frs. 68.000.000. „Het doel van de Hoofdkas”, aldus Prof. B., „is steeds geweest zich aan te passen aan de redelijke eischen der middenstanders. Een kleinhandelaar en een kleinnijveraar beschikken over geringe geldmiddelen; hun zakencijfer is meestal klein en bijgevolg is het onredelijk terugbetalingen te eischen mits opzeg van een maand of drie maanden, zooals de banken het te gemakkelijk doen.”

fonds gesticht met een kapitaal van Frs. 50 miljoen, waarvan minstens 40 pCt. onmiddellijk gestort wordt. Het zal bovendien den waarborg van goed verloop van den Staat genieten, maar het totaal van zijn verbintenissen zal nooit de som van Frs. 350 miljoen mogen overschrijden.

De verrichtingen van dit Fonds kunnen worden ingedeeld in drie groepen:

1. het Fonds zal nieuwe credieten op korten en gemiddelden termijn mogen toestaan door het disconteren van handelseffecten of door het verlenen van acceptcredieten, in welken commerciëlen vorm ook;

2. het Fonds mag van de banken en andere particuliere organisaties de vroeger toegestane leeningen en voorschotten aan nijverheidslieden of handelaars, die tot den Middenstand behooren, overnemen mits deze overname gedaan wordt zonder nieuwe winsten voor den cedent noch bijkomende lasten voor den geceerde;

3. het Fonds zal schuldvorderingen kunnen „ontvriezen”, die, tengevolge van de crisis, het karakter hebben aangenomen van voorschotten op langen termijn.

De Raad van Beheer die bestaat uit vertegenwoordigers van de ministeries van Financiën en Economische Zaken, de Spaarkas, de Nationale Bank, en de... *Hoofdkas voor het Klein Beroepscrediet*, is zoodanig samengesteld, dat de middenstand alle waarborgen verkrijgt, voor een behoorlijke behartiging zijner belangen. Het dagelijksch beheer van het Fonds, dat, zooals zijn naam luidt, een *tijdelijk* karakter draagt, en dat, in den gedachtegang der regering, in 1939 zal kunnen verdwijnen, wordt waargenomen door de „Algemeene Spaar- en Lijfrentekas”, die zelf het Fonds met Frs. 15 miljoen doteert.

De soliditeit der credietoperaties.

Men zal, na kennisname van het bovenstaande, misschien opmerken, dat de credieten voor den middenstand, die in bovengenoemde regeling worden beschikbaar gesteld, toch wel een aanzienlijke credietexpansie op het gebied van het middenstandscredietwezen beteekenen. Dit is inderdaad het geval. Daartegenover staat echter de geruststellende verklaring, direct na de publicatie der wetten, door den Minister van Economische Zaken aan de Belgische pers gedaan.

„Het crediet voor den middenstand moet aan bijzondere voorwaarden voldoen. In het algemeen is het op gemiddelden termijn; het moet in ruime mate rekening houden met de persoonlijke waarde van den klant en het moet ook een economisch en sociaal doel nastreven.”

Met het oog op het zeer belangrijke crediet, het „Tijdelijk Fonds” ten bate van meestal groote *middenstandsondernemingen* op industrieel en handelsgebied toegestaan, werd den Minister gevraagd of goed afgebakend is wat onder *middenstandsondernemingen* verstaan wordt?

En het antwoord luidde: „Er zijn „grensgevallen”.

Suikerstatistiek van Europa.

C. Czarnikow publiceert de volgende Suikerstatistiek van Europa in duizendtallen tons Ruwsuikerwaarde:

	Voorraad		Productie			Import			Export		Consumptie			Voorraad	
	1 Oct.	1 Oct.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	Oct./Sept.	1 Oct.	1 Oct.	
Duitschland....	'33	'32	'31	'33/'34	'32/'33	'31/'32	'33/'34	'32/'33	'31/'32	'33/'34	'32/'33	'31/'32	1934	1933	1932
Tsjecho-Slow. ...	240	633	629	1.448	1.112	1.608	18	21	22	4	15	116	1.558	1.511	1.506
Frankrijk.	101	145	232	517	635	814	—	—	—	166	280	505	401	399	396
België.	130	142	235	969	1.028	889	432	408	407	306	307	323	1.034	1.075	1.031
Nederland.	44	43	72	247	265	204	106	123	73	133	142	61	231	212	243
Hongarije.	109	115	150	292	242	177	99	123	182	82	39	36	288	342	329
Polen.	30	22	20	137	103	126	—	—	—	55	7	34	92	88	90
U.K. Geimp. Ruw en Geraffn. ¹⁾	141	147	226	338	413	444	—	—	—	92	107	239	321	312	328
Europa.	213	154	135	—	—	—	2.066	2.145	2.188	400	374	276	1.695	1.719	1.869
	1.008	1.401	1.699	3.948	3.798	4.262	2.721	2.820	2.872	1.238	1.271	1.590	5.620	5.658	5.792
													869	1.008	1.401
													509	353	278
													21	14	—
													6.129	6.011	6.070
													890	1.022	1.401

¹⁾ Long tons; overige tons van 1000 Kg.

De raad van beheer zal voor dit middenstandscrdiet beslissen of een credietaanvraag dient ingewilligd te worden; die raad zal oordeelen op grond van het belang der betrokken onderneming en van den omvang van het aangevraagde crediet. Te hopen is, dat gaandeweg deze verrichtingen door gewone banken kunnen overgenomen worden. Wat het klein-beroepscrediet betreft, hier geldt het kleine bedragen en streng zal er gewaakt worden, dat slechts werkelijke klein-ondernemingen in aanmerking worden genomen.

Verder wordt opgemerkt, dat hier de Hoofdkas ook een opvoedende, zedelijke rol te spelen krijgt door te helpen bij het beheer van de onderneming die crediet aanvraagt.

En op de vraag, of, indien een credietaanvraag afgewezen wordt, beroep mogelijk is, antwoordde de Minister met klem: „Nee, dit ware te gevaarlijk.”

Tenslotte staat er, wat de soliditeit der credietoperaties betreft, nog iemand met een... *stok achter de deur*. De Minister gebruikte deze uitdrukking niet; zij is van mij. Doch gesteld het geval, dat de Middenstandsbank te lichtzinnig zou beslissen, dan is er nog de oersoliede en spreekwoordelijk-voorzichtige Algemeene Spaarkas, die een halt kan toeroepen.

Want, de credietoperaties zullen geheel gebaseerd worden op een *gemeenschappelijk program tusschen Spaarkas en Middenstandsorganisaties*. Menschelijkerwijze gesproken, kan het niet voorzigtiger.

AANTEKENINGEN.

Wettelijke regeling van het bankwezen in Engeland en Amerika.

In The Guaranty Survey, het door de Guaranty Trust Company of New York gepubliceerde maandbericht, van 29 October jl. treffen wij een beschouwing aan, waarin een vergelijking wordt gemaakt tusschen de wettelijke regeling van het bankwezen in Engeland en de Vereenigde Staten. De strekking van dit betoog is, dat men op het gebied van het bankwezen — en wij zouden met een verwijzing naar het codesysteem willen zeggen: waarlijk niet alleen op dit gebied, doch ook elders — in de Vereenigde Staten gebukt gaat onder een geweldige massa van voorschriften, die het bedrijfsleven op vele wijzen aan banden leggen, maar juist op essentiele punten falen.

De schrijver van het bovenvermelde maandbericht roemt de Engelsche bankvrijheid. Weliswaar overdrijft hij door te schrijven, dat Engeland een consequente politiek van „hands off banking” zou hebben gevolgd. Dit toch geldt alleen voor de depositobanken. De indertijd bestaande vrijheid van circulatiebankwezen, tevoren typisch voor Engeland en Schotland, vond in 1844 haar einde door de invoering van een uitstervingsstelsel met verbod tot het stichten van nieuwe circulatiebanken. Op het gebied van het particuliere bankwezen heeft in Engeland echter vrijheid geheerscht tot den huidigen dag toe en het is niet te zien, dat daarin eerlang wijziging zal worden gebracht.

Niet steeds — ook dit moet worden opgemerkt tegenover de groote opgetogenheid van den Ameri-

kaan tegenover het Engelsche systeem — heeft deze vrijheid onverdeeld gunstig gewerkt. Eenige malen hebben zich in de 19de eeuw in Engeland groote bankcrises voorgedaan (Overend Gurney & Co. in 1866, Baring in 1890). Doch over het geheel was voor het gewone korte crediet de gestie der Engelsche grootbanken zeker lofwaardig, voorzichtig in hausse-tijden, soepel in tijden van depressie. Wil men het Engelsche bankwezen met betrekking tot de laatste decennia iets verwijten, zoo zou dat haar geringe belangstelling voor de industriele ontwikkeling kunnen zijn. Doch binnen het kader, dat de banken zich hadden gesteld, t.w. de verleening van het korte crediet aan handel, effectenbeurs en in den vorm van korte bedrijfscredieten ook aan de industrie, heeft het Engelsche bankwezen ongetwijfeld gunstig gewerkt.

Daardoor is het ook begrijpelijk, dat men in tijden van economischen terugslag minder hevig heeft moeten afslachten in Engeland, dan zulks in het onrustige Amerika het geval pleegt te zijn. Het is vooral deze trek van het Engelsche bankwezen, die de bewondering van den Amerikaan gaande maakt. Wij halen uit het maandbericht de volgende passage aan:

„Probably the most valuable feature of the English system has been its ability to retard the effects of poor business conditions. When a depression begins in England, the banks are in a position, by virtue of their independence, to exercise reasonable business judgment in their relations with customers. If a loan commences to look slow that under normal conditions would be good, even in cases that require several years to effect a „work-out”, the bank often carries on. In the event that collateral securing the loan cannot be sold at something near its intrinsic or normal value, the sale is not forced; and, as a result, the mortality of business concerns and the liquidation of real estate, commodities, bonds, and other securities held by banks against loans are much smaller during periods of distress in England than in the United States.

„Our system hastens and aggravates a depression. The liquidation is like a rolling snowball; as its momentum increases, the depression becomes bigger and broader and deeper. Bank examiners and supervising departments commence to scrutinize loans more closely; and, as the snowball continues to roll, more and more loans are placed in the „slow and doubtful” column. Supervision and regulation become rigid, in contrast to the laxity that prevailed when conditions were good, whereas the opposite policy would unquestionably be the wiser course. The result in many cases, regardless of whether the bank was a large and outstanding one, or one of three or four banks in a small town, or in a community dependent on one industry, has been failure.

„It appears, therefore, that it would profit us to adopt some of the English theories of banking.”

Ten aanzien van de wenschen, welke de Amerikaansche schrijver koestert, tasten wij na lezing van het maandbericht nog ietwat in het duister. Heel veel verder dan de wensch tot politieke onafhankelijkheid van het Federal Reserve System in het belang van een gezond geldwezen, tot limiteering van het aantal banken, inzonderheid in kleine plaatsen, tot het vaststellen van een betere verhouding tusschen eigen en vreemde middelen en een betere risicoverdeeling door het terrein van werkzaamheden nimmer te beperken tot plaatsen, die het van één enkelen industrietak

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	18-24 Nov. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeensk. tijdvak 1933	18-24 Nov. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeensk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	21.228	1.234.538	1.449.228	—	32.305	23.685	1.266.843	1.472.913
Rogge	5.704	382.603	368.786	159	15.416	7.373	398.019	376.159
Boekweit	1.039	21.758	21.157	—	—	25	21.758	21.182
Mais	90	812.584	940.042	4.245	202.795	179.833	1.015.379	1.119.875
Gerst	8.816	341.263	474.980	400	45.755	42.313	387.018	517.293
Haver	1.489	111.112	119.895	—	3.195	3.808	114.307	123.703
Lijnzaad	260	189.447	176.736	3.200	221.447	205.105	410.894	381.841
Lijnkoek 1)	—	60.441	129.727	—	55	200	60.496	129.927
Tarwemeel	665	19.192	17.236	235	3.274	5.649	22.466	22.885
Andere meelsoorten	1.138	53.229	48.080	150	6.387	7.933	59.616	56.013
1) Rectificatie vorige week	180	60.441	125.065	30	55	200	60.496	125.265

moeten hebben, komt de schrijver niet. Op welke wijze dit alles zou moeten worden verwezenlijkt, wordt niet gezegd.

Het wil ons voorkomen, dat de toestand in Amerika belangrijk zou kunnen verbeteren door verdergaande bankconcentratie. De moeilijkheden, door Amerika thans ondervonden, vinden voor een deel hare verklaring in de veel te groote versnippering van het bankwezen. Niet op alle gebieden van het economisch leven heeft concentratie gunstig gewerkt, maar ten aanzien van het bankwezen meenen wij, dat de voordeelen vrijwel overal enorm en de nadeelen gering en bij goeden wil bijna steeds te ondervangen zijn geweest. Hier ligt, afgezien van de regeling van het geldwezen en van de positie daarin van het Federal Reserve System, een taak voor den Amerikaanschen wetgever. Voor vele Amerikanen een onaantrekkelijke gedachtegang: maar op den duur zal ook dit land met zijn duizendtallen van banken niet aan een proces van heilzame concentratie kunnen ontkomen.

G. M. V. S.

Braziliaansche koffievoorraden.

Het Nationale Koffie-Departement heeft de cijfers bekend gemaakt van de teruggehouden voorraden koffie op 31 October 1934. Hieruit blijkt, dat de totale voorraden van het Departement, welke voor verschillende doeleinden zijn teruggetrokken, bestaan uit 14.069.000 balen, samengesteld als volgt: 13.687.000 bn. Sao Paulo (met inbegrip van 148.000 bn. Minas Geraes en 5000 bn. Parana); 325.000 bn. Rio (met inbegrip van 120.000 bn. Minas Geraes); 36.000 bn. Victoria en 21.000 bn. Paranagua. Van de 14.069.000 bn. moeten 11.614.000 bn. worden afgetrokken, welke dienen als onderpand voor de f 20 miljoen-leening, zoodat er dus in het geheel 2.455.000 balen overblijven ter beschikking van het Nationale Koffie-Departement.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE FUNCTIE VAN DEN ACCOUNTANT BIJ KARTELVORMING.

Prof. Mr. J. van Loon schrijft ons:

De uiteenzetting in het vorige nummer van den heer Reder heeft mij in mijn overtuiging gesterkt, dat mijn critiek op zijn referaat zeer noodig was.

Dat de heer Reder dit niet inziet, ligt uitsluitend daaraan, dat volgens hem datgene, wat ik beschouw als een uitbreiding van de normale functie van den accountant, behoort tot diens normale terrein, dat is (volgens den heer Reder) „contrôle en bedrijfseconomie, welk terrein hij krachtens zijn theoretische en praktische opleiding en scholing zonder voorbehoud het zijne mag noemen”. De economie behoort ook tot de vakken van den jurist en van den ingenieur, maar noch de jurist, noch de ingenieur zal het in zijn hoofd halen, zichzelf op dien grond econoom te noemen. Dat is het wat de heer Reder als accountant doet met den accountant in het algemeen en daartegen gaat mijn verzet.

Want de accountant zij in de eerste plaats accountant, terwijl de bedrijfseconomie voor hem slechts een hulpwetenschap is, zoo goed als de economie een hulpwetenschap is voor den ingenieur en voor den jurist. De moderne koopman, de leider van het bedrijf is degene, voor wien bedrijfseconomie een hoofdvak is. Dit is de quintessence van het meningsverschil tusschen den heer Reder en mij.

De heer Reder mag zeker niet uit het oog verliezen, dat het kartelvraagstuk grensgebied is van economie en recht, zoodat het hoogst gevaarlijk zou zijn hier den accountant in het algemeen een functie te laten vervullen van den omvang, als door den heer Reder gewenscht en bepleit.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens)

Afdeling I Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1934 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren (met inbegrip v/d o.p.c. v/h. Leening ^{1a)} voor den vorigen dienst t. m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de kohieren afgeschreven	
Grondbelast. a)	9.790.629	19.192	9.771.437	9.542.278
Inkomst.bel. b)	52.945.245	1.706.600	51.238.645	59.554.548
Vermogensbel. c)	14.357.378	144.243	14.213.135	13.942.240
Verdedig.bel. I	8.698.717	132.137	8.566.580	8.777.669
Totaal . . .	85.791.969	2.002.172	83.789.797	91.816.735

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + 20 opcenten. c) Hoofdsom + 55 opcenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1932/1933.

Afdeling II. Overige middelen.	Oct. 1934	Sedert 1 Januari 1934	Overeen- komstige periode 1933
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmebel. *)	970.324	11.563.376	12.174.922
Rechten op den invoer *)	8.354.802	67.162.786	76.458.697
Statistiekrecht	157.897	1.492.201	1.645.858
Accijns op zout	210.835	1.721.336	1.728.871
Accijns op geslacht	512.092	5.281.641	5.566.917
Accijns op wijn *)	52.555	2.177.918	2.044.424
Accijns op 't gedistill. *)	2.425.507	24.546.128	26.982.786
Accijns op bier *)	1.108.993	8.694.908	9.534.831
Accijns op suiker *)	4.812.009	43.758.508	55.428.266
Accijns op tabak *)	3.138.372	26.152.694	23.945.314
Bel. op gouden en zilverw.	37.812	405.474	550.129
Omzetbelasting ³⁾	5.057.310	42.237.169	—
Couponbelasting ⁴⁾	361.860	3.401.757	—
Recht. en boeten v. zegel *) ⁵⁾	1.603.615	14.556.983	13.260.320
Recht. en boet. v. registr.	904.453	9.298.960	9.093.807
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	3.025.435	27.812.794	26.205.393
Opbrengst d. loodsgelden	306.262	3.042.156	2.894.721
Totaal	33.040.133	293.306.789	267.515.256

*) Hoofdsom en opcenten, ook wat betreft de ontvangsten over het vorige jaar, bedoeld in kolom 3.

³⁾ Het verschil tusschen de raming en de opbrengst van dit middel, is in hoofdzaak het gevolg van de in vorige overzichten medegedeelde oorzaken.

⁴⁾ Ofschoon de raming van dit middel over een vol jaar is berekend, trad de wet tot heffing van deze belasting eerst op 25. Februari 1934 in werking.

⁵⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 297.394 (Beursbel.).

⁶⁾ Id. f 2.695.758.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting	1.067.625	12.639.513	12.050.676
Rijwielbelasting	58.052	7.439.088	7.224.508
Totaal	1.125.677	20.078.601	19.275.184

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1933/1934 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Sept. 1934	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1932/33 tot en met dezelfde maand van 1933
Gemeente.f.belast.	59.256.401	69.469.763
Tijd. o.p. o. d. gem.f.b.	22.703.536	—
Opc. verm. t. get. v. 50	5.772.830	5.512.010
Tijd. o.p. o. d. verm.b.	3.463.698	—

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various cities including London, Paris, Amsterdam, etc., with dates and rates.

OPEN MARKT.

Table of open market exchange rates for Amsterdam, London, Berlin, etc., from 1932 to 1934.

*) Koers van 23 Nov. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like London, Berlin, Paris, etc.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like Weenen, Praag, Boekarest, etc.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like Stockholm, Kopenhagen, Oslo, etc.

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates in New York for various cities like London, Paris, Berlin, Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various locations like Alexandria, Athene, Bangkok, etc.

*) Officiële not. 36 1/2 laten, gemidd. not., welke importeurs hebben te betalen, sinds 17 Oct. 31 1/2, sinds 12 Nov. 32, 23 Nov. 31 1/2, 2) Offic. not. vanaf 9 Nov. 39 1/2, 12 Nov. 39, 19 Nov. 39 1/2, 21 Nov. 39 1/2, 22 Nov. 39. 3) Id. 2 Oct. 4 1/4, 17 Nov. 4 1/2, 19 Nov. 4 1/4. 4) 90 dg. 5) Vanaf 28 Aug. laatste "export" notering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table of silver and gold prices for London and New York, including dates and prices in pence and dollars.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in 8c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Table showing the state of the treasury, including vorderingen and saldos for various departments.

Table of commitments (verplichtingen) for the treasury, including voorschot door de Ned. Bank and other items.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of floating debt in the Netherlands-Indies, including vorderingen and voorschot van de Javasche Bank.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table of main items in Suriname in thousands of guilders, including metaal, circulantie, and other financial metrics.

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD), TUINBOUWARTIKELLEN (WITTE KOOL, UIEN, BLOEM-KOOL), VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Rows list months from 1925 to 1934 with various data points and percentages.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74,5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 4) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 5) De jaren 1928 en 1929 Broeck op Langendijk. 6) 3 Nov. 7) 10 Nov. 8) 17 Nov. 9) 24 Nov. 10) 1 Nov. 11) 8 Nov.

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE), TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL), DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows list months from 1925 to 1934 with various data points and percentages.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 10, 3) 4, 17, 5) 24, 6) 7, 7) 14, 8) 21, 9) 1, 10) 8, 11) 15, 12) 22, 13) 6, 14) 13, 15) 20 Nov.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

Table with columns: ZUIVEL EN EIERN (Boter, Kaas, Eieren), METALEN (Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij, Zink, Goud, Zilver), and rows for various years and months from 1925 to 1934.

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 1928 Matting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 15 Nov. 19 22 Nov. 14 2 Nov. 16 9 Nov. 16 16 Nov.

BOUWMATERIALEN KOLONIALE PRODUCTEN

Table with columns: VURENHOUT, STEENEN, CACAO, COPRA, KOFFIE, RUBBER, SUIKER, THEE, INDEXCIJFER, and rows for various years and months from 1925 to 1934.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de de preciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

